

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

SEINUOSE VIEŠĖJO RYGOS LIETUVIAI – Eugenija Pakutkienė	3
„ATVYKSTU ČIA SUSTIPRĖTI...“ – kun. Marius Talutis	4
„LIETUVIŠKA MENĖ“ SEINŲ KUNIGŲ SEMINARIJOS RŪMUOSE – Petras Maksimavičius	6
POSĖDŽIAVO SEIMO IR PLB KOMISIJA – Irena Gasperavičiūtė	8
NELIKIM UŽ BORTO – Jurgita Stankauskaitė	10
ŠILTI VIEŠNAGĖS LENKIJOS PRISIMINIMAI – Birutė Nemčinskienė	12
SEINUOSE VYKO LENKIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO METINIŲ MINĖJIMAS	14
STARTUOJA NAUJA STAŽUOČIŲ PROGRAMA „TALENTAI LIETUVAI“ ..	14

ŠVIETIMAS

ARTĖJA PUNSKO LICĖJAUS 60-METIS – Petras Vitkauskas	15
RAIŠKIOJO SKAITYMO KONKURSAUS VILNIUJE – Grażina Kibyšienė	16
ŽINIŲ APIE ŠV. KAZIMIERĄ KONKURSAUS SEINUOSE – Viktorija Nevulytė	17
IŠVYKA Į MARIJAMPOLEŲ – Aneta Čerlionytė	17
RUDENS IŠVYKA – Teresė Jonuškienė	18

KULTŪROS BARUOSE

XXII TAUTINIŲ IR ETNINIŲ MAŽUMŲ SUSITIKIMAI – Asta Pečiulienė	19
--	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

OGINSKIŲ GIMINĖ LIETUVOS ISTORIJOJE – Darius Vilimas	22
---	----

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

NETIKĖTAI IŠKELIAVO ANAPILIN ZENONAS TADAS PAŠKEVIČIUS – Janina Macukonienė	24
--	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Savanorių kapų pagerbimas Lietuvos kariuomenės dienos proga (Tomo Bernecko nuotr.)

Ukrainiečių ansamblis „Dumka“ (Jurgio Paransevičiaus nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
red@post.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI:

Petras Maksimavičius, Eugenija Pakutkienė,
Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2015-11-27.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl.
Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti
„RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.).
Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Administracji i Cyfryzacji.
Projektą iš dalies remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas (26-27 psl.).

Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Lapkričio 23-ioji – Lietuvos kariuomenės diena. Ją minėti mūsų krašte pradėjo Seinų „Žiburio“ mokykla. Smagu, kad į šventę įsijungė ir kitos mokyklos. Štai šios „Aušros“ viršelyje – savanorių kapų pagerbimo akimirka.

Lapkričio 14–15 dienomis mūsų krašte lankėsi mielas bičiulis Prelatas Edmundas Putrimas. Čia jis atvykavo dar būdamas klierikas. Praėjus 35 metams, būdamas prelatas, ir toliau mūsų nepamiršta. Nors pats sako – semiasi iš mūsų stiprybės, visi žinome, kaip mums reikalingas šiltas, palaikantis žodis. Išsamiau apie šį vizitą skaitykite kun. Mariaus Talučio straipsnyje.

Petras Maksimavičius, rašydamas apie tai, jog Seinų kunigų seminarijoje skiriamos patalpos „lietuviškai menei“, primena apie miesto lietuvių paveldą ir išsako mintį, kad galbūt būsimoji menė užpildys dalyje lenkų visuomenės susidariusią informacijos apie lietuvių paveldą Seinuose stokos spragą.

Skaitydami mano Seimo ir PLB komisijos posėdžio Vilniuje aptarimą, sužinosite, kokia šiuo metu padėtis dėl pilietybės išsaugojimo ar atskiros rinkimų apygardos užsienio lietuviams kūrimo. Beje, šie klausimai aktualūs tik nedidelei daliai mūsų visuomenės. Tačiau šiame įvadiniame norėčiau pasidalinti išpuščiais ir iš kitos Seimo komisijos posėdžio. Seimo ir PLB komisija mane buvo skyrusi į Laisvės premijos komisiją, kuri posėdžiaudama š. m. lapkričio 12 d. slaptu balsavimu kandidatu į Laisvės premiją išrinko Vytautą Landsbergį ir teikė jo kandidatūrą Seimui. Deja, Seimo dauguma lapkričio 24 d. nepritarė, 2016 m. sausio 13-ąją Laisvės premija jam nebus įteikta. Dauguma Laisvės premijos komisijos narių po tokio Seimo sprendimo atsistatydino. Ir aš pasirašiau atsistatydinimo raštą.

Seinuose viešėjo Rygos lietuviai

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Šiemet lapkričio viduryje Seinuose lankėsi Pasaulio lietuvių bendruomenės vicepirmininkas, Specialiųjų projektų, teisinių ir organizacinių reikalų komisijos pirmininkas, Latvijos lietuvių bendruomenės pirmininkas Rolandas Žalnierius su Rygos lietuvių mokyklos moksleivių grupe. Įdomu buvo sužinoti, kaip gyvena lietuvių tautinė mažuma kitoje šalyje. Malonu buvo pažinti veiklų žmogų, einantį tiek daug pareigų, radijo laidų vedėją, dirbantį vietinėje lietuvių spaudoje redaktoriumi ir žurnalistu bei vadovaujantį Latvijos lietuvių tautinių šokių kolektyvui „Bijūnas“. Jis šiek tiek papasakojo apie Latvijos lietuvių bendruomenę.

Šiuo metu Latvijoje (pagal 2010 m. surašymą) gyvena 27 tūkst. mūsų tautiečių bei lietuvių kilmės asmenų, vien Rygoje – 7 tūkst. Rolandas Žalnierius pasakojo:

– Lietuviai, negalėdami sugrįžti iš Sibiro į Lietuvą, apsirodavo Latvijoje. Dalis išeivių atvyko čia dar pokariu. Dauguma – tai šiuolaikiniai verslo atstovai (yra apie 150 bendrų Latvijos ir Lietuvos įmonių). Dar kiti atvyko dėl meilės, t. y. sukurtų šeimų. Ypač gausu tautiečių pasienio su Lietuva regionuose.

Veikia net 14 organizacijų.

Seniausios – senjorų draugijos, tremtinių, politinių kalinių, Sibiro... Visų jų centras Rygoje. Palaikomos senos tradicijos, vyksta kultūriniai renginiai. Išeivijoje tokios kaip Punsko ir Seinų lietuviškos mokyklos veikia tik Rygoje, Maskvoje, Pelesoje. Lietuvių palaikoma ir šeštadieninėse mokyklose mokant lietuviškai rašyti, skaityti, bendrauti, šokti tradicinius šokius, supažindinant su papročiais. Draugaujama su Latvijos bendruomene (žydais, latviais, vokiečiais, rusais), vykdomi bendri projektai. Mane į Latviją skyrė ministerija. Rygoje gyvenu jau 9 metus. Dirbu su jaunu mokykloje, mokau etnokultūros, lietuviškų šokių.

Seinuose matau lietuviškumo pėdsakus, matau ir emigruojantį jaunimą. Norėčiau, kad abiejų šalių jauni lietuviai susitiktų stovyklose, mokyklose.

Sėkmės lietuviams Latvijoje ir gero bendradarbiavimo su seiniškiais!

Latvijos LB pirmininkas Rolandas Žalnierius ir atstovė Jolanta Naglė

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

„Atvykstu čia sustiprėti...“

KUN. MARIUS TALUTIS

Lenkijos lietuviai susilaukė garbingo, visuomet laukiamo ir labai reikalingo svečio – lapkričio 14 ir 15 dienomis mūsų krašte viešėjo Lietuvos vyskupų konferencijos delegatas užsienio lietuvių katalikų sielovadai prelatas Edmundas Putrimas. Galbūt žodis „svečias“ ir netinka kalbant apie Prelatą, nes jo darbai, rūpinimasis, išmintingi patarimai ir globa nuolat juntami etninėse lietuvių žemėse. Jis čia savas, neatsiejamas nuo daugelio šio krašto istorinių įvykių ir kovų. Jo dovanoti Dievo Gailestingumo paveiksłai įgyja naują prasmę artėjant Gailestingumo Jubiliejui. Viešėdamas Prelatas prisiminė, jog ši kelionė į mūsų kraštą jam jubiliejinė, nes pirmą kartą atvyko čia prieš 35 metus, 1980-aisiais, kuomet Lietuva dar buvo okupuota sovietų valdžios, o Seinų tikintieji negalėjo dalyvauti šv. Mišiose lietuvių kalba. Tačiau atvykęs prieš daugelį metų būsimasis Prelatas sutiko didelį būrį puikaus jaunimo, kuris „degė“ tikėjimo ir lietuviybės reikalais. Tos liepsnos svečias surado ir šįkart.

Šios viešnagės metu kaip niekad anksčiau buvo gausu susitikimų ir lankymų. Vos tik atvykusį Prelatą E. Putrimą ir lietuvių organizacijų atstovus nustebino malonus Seinų parapijos klebono gestas – lietuvių susitikimui su Prelatu jis užleido asmeninės bibliotekos patalpas Seinų klebonijoje. Susitikime, o vėliau ir vakarieneje „Lietuvių namuose“, dalyvaujant Lenkijos lietuvių bendruomenės atstovams, buvo aptarti aktualūs

Palaimintojo Jurgio Matulaičio atvaizdo pašventinimas Punsko bažnyčioje

Seiniškių padėka Prelatui

klausimai, pasidžiaugta darniu organizacijų bendradarbiavimu. Ypačingas dėmesys atkreiptas į artėjančias Pasaulio jaunimo dienas Krokovoje 2016 metų liepos mėnesį. Į jas važiuos nemažai jaunimo iš Lietuvos. Išsakytas pageidavimas, kad į Krokuvą vykstančios jaunimo grupės užsuktų į Punkską ir Seinus susipažinti su lietuvių paveldu, aplankyti mūsų šventoves.

Darbinga ir pilna įvykių Prelatui buvo lapkričio 15-oji, sekmadienis. Nuo ankstyvo ryto iki sutemų jis lankė lietuviškas pamaldas, pamokslavo, laiminno, bendravo su žmonėmis Punske, Smalėnuose, Vidugiriuose, Žagariuose, Seinuose ir Suvalkuose.

Punsko bažnyčioje po šv. Mišių Prelatas pašventino palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio paveikslą, kurį parapijiečiai per Lietuvos konsulo Tilžėje Broniaus Makausko rankas dovanavojo Tilžės Kristaus Prisikėlimo bažnyčiai (joje aukojamos šv. Mišios ir lietuvių kalba). Šia dovana išreiškiama neužmirštama padėka Tilžei, iš kurios į mūsų kraštą Šešupės krantais knygnešių rankose keliavo lietuviškos knygos. Beje, mūsų garsusis knygnešys Povilas Matulevičius turi tą pačią pavardę kaip ir tautos palaimintasis arkivyskupas Jurgis Matulaitis-Matulevičius. Tokia analogija atnaujinamas Matulevičiaus kelias iš Punksko į Tilžę. Susitikęs su lietuviais Prelatas kalbėjo: „Daug keliauju

Prelatą Suvalkų lietuvių vardu sveikina Onutė Virbylienė ir Kostas Leončikas

po pasaulį. Lankau lietuvių bendruomenes tolimiausiose vietovėse. Visur, kur nuvykstu, žmonės prašo juos sustiprinti tikėjimo ir tautiškumo reikaluose. Čia, į Punksko ir Seinų kraštą, atvykstu pats sustiprėti...“

Seinuose Prelatas „Žiburio“ mokyklai įteikė Lietuvos krikšto atminimo medalį, pabrėždamas lietuviškos mokyklos svarbą visuomenei. Iš Prelato

galima pasimokyti daug dalykų: gilaus tikėjimo, pagarbos kitam žmogui, kito supratimo ir artumo, nuoširdaus bendravimo ir mokėjimo džiaugtis. Mūsų žmonės tai mato ir vertina. Apsilankęs Prelatas buvo maloniai priimtas, apdovanotas gėlėmis. Tačiau jis teprašė vienos dovanos – pagiedoti kartu „Lietuva, Tėvyne mūsų...“.

Prelato padaršinimo žodžio susilaukė ir Vidugirių koplyčios maldininkai

„Lietuviška menė“ Seinų kunigų seminarijos rūmuose

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Šių metų spalio 7 d. LR konsulato Seinuose vadovas Vaclavas Stankevičius pakvietė Lenkijos lietuvių visuomeninių organizacijų ir įstaigų vadovus į susitikimą, kurio metu aptarti Lenkijos lietuvių bendruomenei aktualūs klausimai. Kalbėta taip pat apie istorijos paveldo išsaugojimo ir įamžinimo Seinų mieste problemas. Susitikime iškelta iniciatyva siekti Seinų kunigų seminarijos rūmuose įrengti „lietuvišką menę“, kurioje atsispindėtų šios mokymo įstaigos reikšmė ir svarba Lietuvos kultūrai bei Seinų kraštui.

Kad tai jautrus ir sudėtingas klausimas, ne kartą įsitikino ne tik lietuvių bendruomenės vadovai, bet ir politikai, diplomatai. Seinuose vis dar sudėtinga spręsti su istorijos ar kultūros paveldu susijusius klausimus. Vis dėlto pastaruoju metu jaučiama daugiau teigiamos energijos ir noro tą užburtą ratą sustabdyti. Prie to prisidėjo ir savivaldybių rinkimų rezultatai, kurių metu pasikeitė dalis vietos savivaldybininkų, ir LR konsulato Seinuose vadovo Vaclavo Stankevičiaus diplomatinės iniciatyvos, daugybė susitikimų ir pokalbių su vietos valdžia, nevyriausybinėmis organizacijomis, Bažnyčios hierarchais. Neseniai jo pasiūlymas istoriniuose Seinų kunigų seminarijos rūmuose įrengti „lietuvišką menę“ susilaukė Seinų parapijos klebono ir Seinų paminklų apsaugos draugijos, kuri administruoja pastatą, pritarimo. Priimtas sprendimas istoriniame seminarijos pastate skirti

Seinų kunigų seminarija

tam tikslui patalpas (apie 80 kv. m). Draugijos atstovai taip pat pasiūlė, esant reikalui, naudotis jau įrengtomis patalpomis, organizuoti seminarus, konferencijas, parodas.

Tai geras ženklas. Jeigu šį projektą pavyks sėkmingai įgyvendinti, atsiras daugiau galimybių konstruktyvioms diskusijoms, pasikeitimui nuomonėmis. Tačiau svarbiausia, kad plati Seinų visuomenė turės daugiau galimybių pati susipažinti su Lietuvos istorikų, kultūrologų ar lituanistų mokslinių tyrimų rezultatais, ypač susijusiais su šio krašto praeitimi. Šioje srityje dar labai daug reikia nuveikti.

Ateinančiais metais sukaks 190 metų nuo Seinų kunigų seminarijos įsteigimo (1826 m.) bei 110 metų nuo „Šaltinio“ spaustuvės įkūrimo (1906 m.). Apie abiejų įstaigų reikšmę ir jų veiklos istorines aplinkybes lietuvių historiografijoje šiek tiek informacijos galime rasti. Nemažai apie tai rašyta taip pat „Aušroje“. Tačiau artėjant šiems jubiliejams atsiranda ir daugiau klausimų, į kuriuos vertėtų ieškoti atsakymų. Vienas jų – kodėl visi seiniškiai žino, kur stovi dominikonų vienuolyno rūmai, tačiau beveik nieko nežino apie juose 100 metų veikusią kunigų seminariją? Kodėl nežino, kad

užėję į vaisių ir daržovių parduotuvę dabartinėje Zavadzkių gatvėje Seinuose patenka į istorinį „Šaltinio“ spaustuovės pastatą?

Atsakymai galimi keli. Vienas jų labai stereotipiškas – kad abi šios įstaigos nėra lenkų istorijos ir kultūros paveldo dalis, siejasi vien su Lietuvos istorija, todėl galbūt nevertos dėmesio. Maža to, kai kas mano, jog kalbos apie Seinų kunigų seminariją ar „Šaltinio“

spaustuovę Seinuose – tai lietuvių bandymas dominuoti krašto kultūrinėje erdvėje, primesti savo požiūrį į bendrą istoriją. Žinoma, tai netiesa. Tai visų pirma šio krašto, čia gyvenančių žmonių istorijos paveldas. Tai mūsų visų bendras turtas, kurį reikėtų saugoti. Tad kodėl vyrauja toks mąstymas? Matyt, tai lėmė istorinės aplinkybės, kurios pažeidė mažos bendruomenės (tokie yra Seinai) gebėjimą kritiškai mąstyti, domėtis, vertinti savą istoriją ir atsispirti ne visuomet konstruktyviems patarimams. Juk pavarčius archyvinis dokumentus ar paskaičius monografijas galima rasti daug įdomių ir kartais netikėtų žinių.

Pažvelkime į Seinų kunigų seminarijos istorijos kai kuriuos momentus. Sumanymas ją steigti buvo susijęs su noru išugdyti daugiau kunigų lietuviškajai Seinų vyskupijos daliai, tačiau tai nereiškia, jog mokymo programa seminarijoje buvo parengta taip, kad ugdytų būsimus tautiškai susipratusius lietuvius kunigus. Daugelis seminarijos auklėtinių savo prisiminimuose ne tik to nepatvirtina, bet netgi dažnai vardija įvairias kliūtis, kurios buvo daromos, norint stabdyti klierikų domėjimąsi lietuvių kalba, literatūra, istorija. Dalis jų dėl šių priežasčių net buvo pašalinti iš seminarijos arba neteko galimybės tęsti mokslų universitetuose.

Seinų kunigų seminarijos klierikų

lietuviška visuomeninė ir kultūrinė veikla prasidėjo po 1863–1864 metų sukilimo, tačiau ji buvo slapta. Tai buvo ne seminarijos vadovybės, bet pačių klierikų reakcija į tai, ko

Seinuose vis dar sudėtinga spręsti su istorijos ar kultūros paveldu susijusius klausimus. Vis dėlto pastaruoju metu jaučiama daugiau teigiamos energijos ir noro tą užburto ratą sustabdyti.

jie negavo oficialiai mokydamiesi. Lietuvių kalbos mokėsi slapta, nes jos tobulinimas buvo viena iš būtinų sąlygų sėkmingam ganytojiškam darbui lietuviškose parapijose. Kaip pažymi Seinų kunigų seminarijos istorijos žinovas dr. Algimantas Katilius, klierikų slaptos organizacijos įkūrimas, draudžiamos lietuviškos spaudos rėmimas ir platinimas, bendradarbiavimas lietuviškoje spaudoje (pagrindinės klierikų lietuviškos veiklos formos) buvo atsiliepiamas į laiko iššūkius, kuriuos diktavo besiformuojančios modernios lietuvių tautos poreikiai. Pasak jo, visuomeninė veikla Seinų kunigų seminarijoje įsisąmoninta kaip pasirengimas

Pasiūlymas istoriniuose Seinų kunigų seminarijos rūmuose įrengti „lietuvišką menę“ susilaukė Seinų parapijos klebono ir Seinų paminklų apsaugos draugijos, kuri administruoja pastatą, pritarimo.

platesniam darbui negu vien dvasinių patarnavimų teikimas visuomenėje seminariją baigus (Katilius A., Katalikų dvasininkijos rengimas Seinų kunigų seminarijoje (XIX a. – XX a. pradžia), V., 2009, p. 340).

Taigi Seinų kunigų seminarija visų pirma ugdė būsimus kunigus, nepaisant jų tautybės. Žinoma, dalis auklėtinių pasuko kitu keliu,

tapo rašytojais, politikais, dėstytojais, leidėjais... Seminarija ugdė inteligentus tiek lenkų, tiek lietuvių bendruomenei. Todėl lietuviai ir prisimena Seinų kunigų seminariją, nes dalis jos absolventų tapo aktyviais atgimstančios valstybės kūrėjais, žymiais rašytojais, kalbininkais, politikais...

Kitas atsakymas į klausimą, kodėl vengiama prisiminti Seinų seminarijos veiklą, tai 1919–1920 metų įvykiai. Lenkų istoriografijoje įtvirtinta tezė, kad prasidėjus lenkų ir lietuvių kariniam konfliktui, Seinų vyskupijos ir kunigų seminarijos vadovybė atvirai rėmė lietuvių karinius veiksmus ir net nesuteikė pagalbos sužeistiems „Seinų sukilimo“ dalyviams. Vėlgi reikėtų stengtis istorinius šaltinius kiek galima labiau kritiškai vertinti. Tokią informaciją tuo metu skleidė laikraštis „Ziemia Suwalska“. Jį dažnai cituoja vietiniai istorikai ir pagrindžia tai „Specialiosios komisijos“, kuri po 1920 m. įvykių rengė pranešimus Lenkijos Vyriausybei, išvados. Kodėl reikia kritiškai vertinti? Idėja įsteigti leidinį „Ziemia Suwalska“ gimė Varšuvoje, jo redaktorius atvažiavo iš Varšuvos su konkrečia užduotimi –

paveikti vietos gyventojus, kad pastarieji reikalautų šį kraštą prijungti prie Lenkijos. Todėl laikraстыje atsirasdavo nemažai korespondencijų apie tariamus „lietuvių žiaurumus“, belaisvių žudymus, lietuvių planus susidoroti su vietiniais lenkais. Ne tik

„Ziemia Suwalska“ laikraščio, bet ir minėtos komisijos pranešimai keliauvo ne tik į Varšuvą. Jie buvo reikalingi pagrįsti Lenkijos veiksmus šiame krašte Vakarų valstybių sostinėse. Tai buvo įprasti politiniai veiksmai arba – kaip šiandien pasakytumėm – informacinis karas. Skaudžiausia tai, kad praėjus 100 metų mes vis dar jaučiame jo pasekmes.

Ar Seinų miestas neturėtų didžiuotis tuo, kad čia veikė „Šaltinio“ spaustuvė? Turėtų ne tik didžiuotis, bet ir tuo girtis. Tiesa, „Šaltinio“ bendrovė 1906 m. įsteigė Seinų kunigų seminarijos lietuvių profesoriai, tačiau tai nesumenkina fakto, kad spaustuvė veikė Seinuose, išleido įvairiomis kalbomis per milijoną knygų egzempliorių ir plačiai išgarsino miesto vardą. Mažai kas Seinuose žino, kad pradėjus veikti spaustuvei joje dirbo 7 tarnautojai – visi lenkai! Pirmieji kvalifikuoti tarnautojai taip pat buvo lenkai – varšuviečiai. Juos į Seinus pakvietė spaustuvės įkūrėjai. „Šaltinio“ veikla paliko gilų pėdsaką lietuvių leidybos istorijoje ir lietuvių kalbos raidoje. Visa tai vyko Seinuose. Spaustuvės veikla gerino visų gyventojų gyvenimą. Tai buvo jau minėtos darbo vietos, įvairiomis kalbomis (taip pat lenkų) spausdinami leidiniai, inteligentijos rato plėtimas mažame miestelyje, investicijos. Kaip pažymi Seinų „Šaltinio“ istorijos tyrinėtoja Barbora Vileišytė, „spaustuvės įsteigimo metu Seinai buvo tyla vietovė, beveik bažnytkaimis, kur gatvės geriausiai būdavo apšviestos mėnuliui šviečiant. Bendrovė nutarė padėti miestelio gyventojams ir apie 1910–1911 metus įvedė naują miestelio apšvietimą, pirko tris acetileno lempas. Tokio apšvietimo neturėjo tuomet netgi Suvalkai...“ (Kultūrinė Seinų spaustuvės veikla. Metraščių IV, Roma, 1968, p. 68).

Seinų istorija komplikuota, tačiau taip pat labai turtinga ir įdomi. Kuo daugiau apie tai diskutuosime ir keisimės nuomonėmis, tuo lengviau bus ją suprasti. Tam ir gali pasitarnauti „lietuviška menė“ istoriniuose Seinų kunigų seminarijos rūmuose.

Posėdžiavo Seimo ir PLB komisija

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Lapkričio 10–13 dienomis posėdžiavo Seimo ir PLB komisija. Tai buvo priešpaskutinė šios kadencijos komisijos sesija. Jos darbas pasibaigs kartu su šios kadencijos Seimo darbu. Kitąmet po rinkimų, tikima, bus sukurta naujos sudėties komisija.

Šią sesiją svarstyti užsienio lietuviams svarbūs klausimai, t. y. Lietuvos pilietybės išsaugojimo, atskiros rinkimų apygardos užsienio lietuviams įkūrimo. Taip pat posėdžių metu susipažinta su Lietuvos valstybės šimtmečio minėjimo programa, būdais, kaip galėtų įsijungti ir užsienyje gyvenantys lietuviai.

Ne pirmą kartą šios komisijos kadencijos laikotarpiu kalbėta apie Lietuvos vidaus gyvenimo svarbius aspektus, t. y. Darbo kodekso pakeitimus bei žemės pardavimo užsieniečiams klausimą, socialinį draudimą. PLB ir Seimo komisijos kopirmininko Jono Prunskio nuomone, šie klausimai iš esmės lemia emigraciją iš Lietuvos, todėl mūsų komisijai taip pat labai svarbūs. Jeigu būtų sudarytos palankios sąlygos investicijoms iš užsienio, Lietuvos ekonomika gerėtų ir žmonės iš čia neišvyktų. Komisijos kopirmininkas pradėdamas sesiją pakartojo jau anksčiau išsakytą savo svajonę: „Mano svajonė ir tikslas, kad būtų keturi milijonai lietuvių“.

Komisija svarstė šiuo metu visai Europai itin aktualią temą, t. y. Lietuvos pasiruošimą priimti imigrantus iš Sirijos, Irako, Eritrėjos. Posėdyje iš klausėme, kaip Lietuva yra pasiruošusi priimti atvykstančius karo

pabėgėlius, taip pat turėjome galimybę išgirsti apie imigrantų priėmimo praktiką Vokietijoje, Prancūzijoje.

Prekyba žmonėmis ir neteisėtas žmonių išnaudojimas vergiškam darbui – dar viena tema, kuri ganėtinai nauja. Tik prieš metus prelatui Edmundui Putrimui ją iškėlus, šią sesiją buvo išsamiai svarstoma. Iš klausėme Žmogaus teisių komiteto pirmininkės Zitos Žvikienės pranešimą apie Lietuvos piliečių išnaudojimą priverstiniam darbui bei kas yra daroma siekiant užkirsti kelią tokiai praktikai.

Užsienio lietuvių įvaizdis Lietuvos žiniasklaidoje – šiam klausimui buvo skirta paskutinė sesijos popietė. Iš klausėme Žurnalistų sąjungos pirmininko Dainiaus Radzevičiaus ir Žurnalistų etikos inspektorės Gražinos Ramanauskaitės-Tiumenevienės pranešimus.

ATSKIROS RINKIMŲ APYGARDOS UŽSIENIO LIETUVIAMS SUKŪRIMAS

Apie galimybę sukurti atskirą rinkimų apygardą užsienio lietuviams kalbėjo sveikinimo kalboje Seimo Pirmininkė Loreta Graužinienė. Parlamento vadovė pažymėjo, kad parlamentinės partijos šiuo metu imasi perbraižyti rinkimų apygardų ribas per 2016 metų Seimo rinkimus, tačiau esminių pokyčių rinkimų sistemoje kitąmet nebus. Taip pat sutarta, kad jau dabar reikia pradėti ieškoti bendro sutarimo dėl kardinalių rinkimų sistemos pakeitimų 2020 metais.

„Jeigu būtų įteisinta Užsienio lietuvių rinkimų apygarda, būtų tikslinga

pabandyti šioje apygardoje balsuoti elektroniniu būdu, ir tai būtų galimybė išbandyti pačią sistemą mažesne apimtimi. Jei ji pasiteisintų, būtų galima ją perkelti į bendrą rinkimų sistemą“, – sakė Seimo Pirmininkė L. Graužinienė.

Vėliau nagrinėjant šį klausimą pagal darbotvarkę išsamiau apie tai kalbėjo Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas

Zenonas Vaigauskas. Jis pranešė, kad Seime yra svarstomos pataisos, kurios leistų atsirasti atskirai Užsienio lietuvių rinkimų apygardai. Į ją pirmiausia būtų įrašomi visi rinkėjai, balsavę užsienyje praėjusiuose Seimo rinkimuose, o tokių buvę 13 tūkst. 2012 m. diplomatinėse atstovybėse užsiregistravo 17 tūkst. rinkėjų, o iš jų balsavo jau minėti 13 tūkst. „Ši apygarda būtų konstruojama taip: laikoma, kad joje jau yra 13 tūkst. rinkėjų, o tas skaičius, kurio trūksta iki vidutinės apygardos dydžio, būtų pridedamas iš Vilniuje esančių rinkėjų“, – aiškino Z. Vaigauskas.

Apibendrinant šį klausimą galima būtų prieiti prie išvados, kad kuo daugiau užsienyje gyvenančių Lietuvos piliečių balsuotų, tuo būtų didesnė galimybė turėti atskirą (o gal ateityje ir daugiau?) rinkimų apygardą. Būsiami Seimo rinkimai yra iššūkis užsienio lietuviams – kuo gausiau juose dalyvauti.

DĖL PILIETYBĖS IŠSAUGOJIMO

Komisija, išklausiusi Seimo Konstitucijos komisijos pirmininkės Birutės Vėsaitės ir Seimo teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininko Juliaus Sabatausko pranešimus,

Posėdžio dalyviai

posėdyje nusprendė pritarti Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 7 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-2110(2), kuriame numatyta, kad Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, jeigu jis Lietuvos Respublikos pilietybę ir kitos valstybės pilietybę įgijo gimdamas (taigi čia siūloma išbraukti sąlygą, kad toks asmuo turi iki 21 metų apsispręsti, kurią pilietybę pasirinkti).

Komisija taip pat pritarė Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo pakeitimo projektui, kuriame numatyta, kad Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, jeigu jis Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo gimdamas, supaprastinta tvarka, natūralizacijos tvarka arba Lietuvos Respublikos pilietybė buvo atkurta, ir kuris turi ypatingų nuopelnų Lietuvos valstybei.

Komisija palaikė savo nuomonę, išdėstytą šių metų birželio 4 d. jos priimtoje rezoliucijoje „Dėl Lietuvos Respublikos pilietybės ir referendumo dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo“, kad šiuo metu nėra tinkamas laikas rengti Lietuvoje referendumą dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos

pakeitimo dėl dvigubos pilietybės įteisinimo, taip pat nepritarė Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl referendumo dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo paskelbimo“ projektui Nr. XIIP-2980(2).

BUS TĘSIAMAS TEMŲ SVARSTYMAS

Šį kartą komisija nepriėmė rezoliucijų, tačiau nusprendė kai kurių temų svarstymą tęsti vykstant gegužės sesijai. Tarkim, užsienio lietuvių įvaizdžio kūrimo tema pasirodė itin aktuali, į ją pasižiūrėta kiek plačiau, ne tik per užsienio lietuvių prizmę. Svarstyta, ką daryti, kad žiniasklaidoje būtų daugiau pozityvumo, o mažiau skandalų vaikymosi. Todėl šią temą nutarta svarstyti kartu su Seimo Migracijos komisija. Prekybos žmėnėmis ir šiuolaikinės vergovės tema, tikėtina, atsiras PLB kraštų pirminkų suvažiavimo darbotvarkėje.

Dauguma kitų temų išlieka aktualios. Lieka iki galo neišspręstas ir pilietybės išsaugojimo klausimas, juolab kad komisija, kaip ir PLB Seimas, pasisakė, jog dabar ne laikas rengti referendumą. Taigi neabejotinai šios temos vis dar sugrįš į komisijos darbotvarkę.

Nelikim už borto

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Neseniai mano rankose atsidūrė plonytis žurnalas iš Lietuvos „Gimtoji kalba“. Man jį padovanojo studijų draugė, su kuria šešerius metus mokėmės, lankėme paskaitas, leisdavomės į keliones. Pamačiusi šį žurnalą nusijuokiau. Pagalvojau, kad iš jo mokosi mokyklinio amžiaus jaunimas. Klydau. Juk aš jį retkarčiais pavartydavau, kai pamaži pratinausi „gyventi“ universiteto bibliotekoje. „Nuo kada Tu skaitai „Gimtąją kalbą“? – klausiu draugės. Ji atsakė, kad redakcijoje, kur dirba, privaloma skaityti šį žurnalą, kad darbuotojai nuolatos mokytųsi, neatsiliktų nuo lietuvių kalbos gramatikos ir literatūros naujienų. „Bet aš Tau jį dovanuju kitu tikslu. Vartydama žurnalą, radau straipsnį apie Punkską, tad pagalvojau, kad Tau bus įdomu“, – ji man sako. Susiradusi straipsnį, perskaitau jo pavadinimą „Lietuvių kalbos paplitimas Punsko apylinkėse vietos gyventojų duomenimis“. Jo autorė Laura Geržotaitė. Ir tada suprantu, kad ją pažįstu. Autorė buvo grupėje Lietuvių kalbos instituto dialektologų, kurios Punsko krašte atliko kalbos tyrimą. Punsko valsčiuje rinko duomenis apie Lenkijos lietuvių šnektas (apie jų viešnagės įspūdžius rašyta 2013 metais portale punskas.pl). Surinkta informacija vėliau buvo analizuojama, o po to pristatoma visuomenei (pvz., konferencijų metu), pateikiama straipsniuose. Manau, L. Geržotaitės tekstas daugumai patiktų, bet dėl kai kurių jos teiginių ne vienas pasiginčytų.

Suvalkų trikampio lietuvių

šneкта tyrinėta ne kartą. Be paskarojo Lietuvių kalbos instituto dialektologų tyrimo, išsami analizė atlikta 1941–1943 m. ir 1951–1970 m. Tad nenuostabu, kad po kelių dešimtmečių vėl sugrįžtama prie šio krašto šnektos ir vėl brėžiamos tarmių ir patarmių ribos. Straipsnio autorė remiasi ne tik interviu su pašnekovais, bet ir kitų tyrėjų atliktomis analizėmis. Anot jos, yra tik keli lietuvių kalbos plotai apibrėžiantys žemėlapiai. Tyrėja išskiria Broniaus Kviklio (1963) ir Michalo Hasiuko (Michał Hasiuk;

1966) schemas, kuriose matyti skir-tumai. Atrodo, kad per trejus metus kalba iš viso neturėtų pakisti. Deja. Lietuvių kalbos plotas yra sumažėjęs. M. Hasiuko žemėlapyje už ribos yra pažymėtas Šlynakiemio kaimas ir prie pat ribos atsidūręs Aradnykų kaimas. Kituose tyrimuose Šlynakiemis vėl žymimas kaip lietuviškas kaimas. Mes, vietos gyventojai, galėtume pagalvoti, kad ankstesniuose tyrimuose turėjo įsivelti kokia klaida. Mat neįtikėtina, kad vienas iš lietuviškiausių Punsko valsčiaus kaimų galėjo atsirasti už žemėlapio ribų.

Lietuviškiausi Punsko valsčiaus kaimai įvairių šaltinių duomenimis¹²

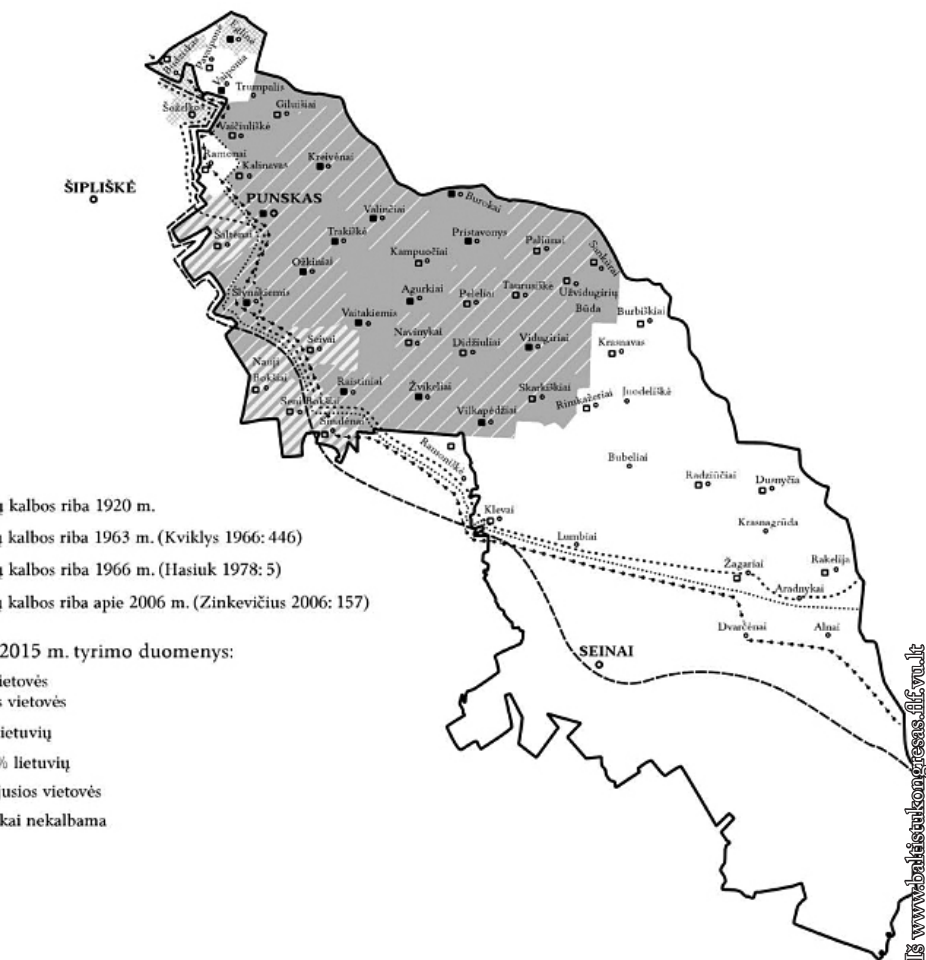
Punsko apyl. kaimai	Liet. sk. (proc.) (Garšvos duom.)	Liet. sk. (proc.) (Paran-sevičiaus duom.)	Liet. sk. (proc.) (Zinke-vičiaus duom.)	Lietuvių skaičius 2014 m. vietos gyventojų liudijimu
Agurkiai	90–100; tiek pat	100	60–80	„Agurkiai? Lietuviškas, dar tuomsyk lenko nėra, vieni lietuviai [...] šitip“ (V. V., g. 1923, Agurkiai)
Burokai	90–100; tiek pat	100	80–100	„Burokai – lietuviai, vieni lietuviai, [...] mano žmona iš Burokų“ (V. V., g. 1923 m., Agurkiai)
Didžiuliai	90–100; tiek pat	100	80–100	„Didžiuliai – lietuviškas dar ir dar kaimas, da lenko nēr[a] Didziuluose“ (V. V., g. 1923, Agurkiai)
Kampuočiai	90–100; tiek pat	100	80–100	„Kampuočiuos?“ [L. G.: Irgi lietuviškas kaimas?] „Ir lietuviškas kaimas. Kampuočiuose buvo prieš karų atėjįs lenkas [...] tokis, tį net [...] iš pietų Lenkijos, kur potvyniai tiej usama, tai įsai ca atėjo ir nusipirko iš vokiečio, tai tuoj išmoko lietuviškai. Da sūnus laikėsi nebe lenkas, tai išėjo į[n] Vokietijų, jau kap ca užėmė lenkai po Antro pasaulinio karo [...], o ca liko viena merkšė, liko su lietuviais, su lietuviu apsižanijo ir lietuviai tįnai, lenko nėra“ [L. G.: Ir dabar, ar ne?] „Ir dabar laikosi, tuomsyk lenko nėra“ (V. V., g. 1923, Agurkiai)
Navinykai	–; 90–100	100	–	„Navinykų kaimas [...] ir lietuviai [...] jau tį in Smalėnus, už Navinykų: Žvikielis kaimas, Raistinių kaimas [...] – lietuviai, o jau už Smalėnų jau aplenkėjį tįnajos jau“ (V. V., g. 1923, Agurkiai) „[...] lenko nėra ir ruso nėra Navinykuose tuomsyk“ (V. V., g. 1923, Agurkiai)
Vaitakiemis	90–100; tiek pat	100	60–80	„[...] Vaitakiemy, va ca kaiminystoj kaimas, tai prieš karų vienas lenkas buvo, ale ir tasai išmoko lietuviškai ir prisitaikė prie lietuvių [...]“ (V. V., g. 1923, Agurkiai)

„Gimtoji kalba“, 2015 m. liepa, nr. 7

Straipsnio autorė atkreipia dėmesį į Punsco krašte tyrimus atlikusių autorių duomenis. Pastebėta, kad procentais pateikiamas kaimuose gyvenančių lietuvių skaičius. Kaip rašo tyrėja, Juozo Sigito Paransevičiaus duomenimis, lietuviškiausi šiame valsčiuje yra aštuoni kaimai, o remiantis Kazimiero Garšvos medžiaga, „prisidėtų dar tiek pat“. Juose kalbama pietų aukštaičių patarme.

L. Geržotaitė pateikia įdomią lentelę su tautiniu požiūriu mišresnių kaimų duomenimis. Čia taip pat remiasi anksčiau minėtų tyrėjų analizėmis. Naudinga paskaityti 2014 metais atliktų interviu su Punsco krašto gyventojais ištraukas. Šioje lentelėje įrašyti Vilkapėdžių, Punsco, Ožkinių, Pelelių, Raistinių, Taurusiškės, Sankūrų, Trakiškių, Smalėnų, Šaltėnų, Paliūnų, Seivų ir Bokšų (Senųjų ir Naujųjų) kaimai. Štai kaip L. Geržotaitės pašnekovas pasakoja apie Šaltėnų kaimą: „Šaltėnai buvo lietuviškas kaimas, bet dartės jau gal tą cikta du lietuviai yra. O didelis kaimas, viršaus trisdešims gyventojų buvo, aplenkėji. Ir kodė tą tep graita: arci Punsco, ir Punski bažnyčia lietuviškas, ir mokykla buvo lietuviškas. (...) Tep aplenkėjo graita.“

Paskutinėje autorės straipsnio lentelėje išvardyti Trumpalio, Giluišių, Eglinės, Vaiponios, Ramonų, Pavaiponės, Soželkų ir Budzisko kaimai, kurie priskiriami vakarų aukštaičių kauniškių patarpei. „Soželkos, tą prie Vaiponios, už Vaiponios Soželkos, tai tą lietuvio jau nėra. Vieni Degučai jau buvo lietuviai, o dartės nėra, o buvo lietuviškas kaimas Soželkos“, – teigia vienas iš 2014 m.

Punsco valsčiaus apylinkių žemėlapis

įrašytų pateikėjų. Po to apie Budzisko kaimą rašoma, kad „buvo lietuviškas kaimas, lenkai jau tūnajas jau, jau lietuvio nėra Budziski“, „jau nėra lietuvių, gatavi visi, Krauzikai kadais tą buvo, dabar nėra Krauzikų, gatava, tuščia ūkė, tai Budziski tai buvo oi (...)“.

Kaip matome, atliktoje analizėje išryškėja ne tik mūsų kalbos subtilybės, bet ir pastebimas stiprus žmonių nusivylimas dėl išnykusių, nutautėjusių lietuviškų kaimų. Remiantis straipsnyje pateikta informacija, akivaizdu, jog L. Geržotaitė, tirdama viso Punsco krašto lietuvių šnektą, kalbina pateikėjus, kurie pasakoja ne tik apie savo kaimą, bet ir gretimus arba nutolusius. Labiausiai neramina autorės straipsnio išvados. Štai jų ištrauka: „Beveik neliukę lietuviškai kalbančių gyventojų

šiauriniuose Punsco valsčiaus Vaičiuliškės, Trumpalio kaimuose (...). Nors Eglinėje „dar pora daugiau žmonių yra“ (aut. – pateikėjo žodžiai), tačiau „lietuviškai (šnekan-cų)“ nėra, nes „tę sulenkėji dabartės“ (aut. – pateikėjo žodžiai). Visai lietuvių šiuo metu jau nėra Eglinėje, Budziske, Soželkose.“ Ar išvados atitinka tikrą padėtį minimuose kaimuose? Kažin ar ne per griežta išvada, jog, pavyzdžiui, Eglinėje nėra lietuvių? Manychiau, kad tokie teiginiai galėtų klaidinti tiek patį tyrėją, atliekantį tolesnius darbus, tiek kitus dialektologus, susidomėjusius šio krašto lietuvių šnektą, tiek pačius įvardijamų kaimų gyventojus, kurie stengdamiesi išlaikyti savo kalbą lieka už borto.

Šilti viešnagės Lenkijoje prisiminimai

BIRUTĖ NEMČINSKIENĖ

Ilgėja lietingi, tamsūs vakarai. Gamta ruošiasi žiemoti. Taip ir norisi po darbų kuo greičiau grįžti namo ir, susisupus į šiltą pledą, gurkšnoti aromatingą arbatą. Tačiau nėra paslaptis, kad sušildyti gali ir malonūs prisiminimai. Tokiais dar gyvena Kauno tautinės kultūros centro moksleivių folkloro ansamblis „Dailingė“ (vadovė Birutė Nemčinskienė), rugsėjo 22–23 dienomis lankęsis Punsco ir Seinų krašte. Išvykos data neatsitiktinė. Rugsėjo 22-ąją, kada Saulė pasiekia rudens lygiadienio tašką, pažymima Baltų vienybės diena. Į šios atmintinos dienos tradicinių renginių Punsco krašte kolektyvą pakvietė žinomas Lenkijos lietuvis, aktyvus visuomenininkas, lietuvių kultūros paveldo puoselėtojas, folkloristas Vytautas Batvinskas. Jis pasirūpino, kad ansamblių viešnagė buvusiose jotvingių žemėse būtų turininga ir įdomi. Bet apie viską iš eilės.

Rugsėjo 22-osios rytą į autobusiuką susidėję muzikos instrumentus ir tautinius drabužius pajudėjome kaimyninės Lenkijos link. Kai kuriems mokinukams tai buvo pirma lankoma užsienio šalis, todėl jie aptarinėjo net mažiausias į akis kritusias smulkmenas. Visi klegėjo žiūrėdami pro langus: čia jiems pasirodė ir žolė žalėsnė, ir saulė skaištesnė. Ir tikrai, kaip vėliau įsitikinome, Punsco ir Seinų apylinkės yra nuostabaus grožio, čia gyvena darbštūs, tvarkingi, svetingi, savo kraštą mylintys žmonės.

Tik pervažiavus sieną mus pasitiko draugiškai besišypsantis Vytautas. Nėra kada ilgai šnekučiuotis – metas vykti prie pirmo kultūros objekto. Autobusiukas kaimo keliuku nulingavo prie Eglinės piliakalnio, esančio Suvalkų apskrityje, Šipliškių valsčiuje. Pradžioje šio istorinio

„Dailingė“ Baltų vienybės dienos minėjime Jotvingių ir prūsų gyvenvietėje

paminklo, pasislėpusio rudens lapijoje, net nepastebėjome, nes pirmiausia dėmesį atkreipėme į prie jo prisiliejusią gražią etnografinę Audriaus Jankausko sodybą. Nors jos šeimininko tuo metu nebuvo namie, bet iš plačiai atvertų vartų supratome, kad esame laukiami. Didžiulis kiemas, pirminę išvaizdą išsaugoję masyvūs ūkiniai pastatai, jauki klėtėlė tartum pasakojo, kad čia gyventa turtingo ūkininko. Už ūkinių vartų – takelis į piliakalnį. Jaunimas bėgte užbėgo į viršų ir stebėjosi, kaip toks kalniukas galėjęs būti karinis-gynybinis objektas. Bet maždaug XII amžiuje iš akmenų ir žemių sūduvių supiltas Eglinės piliakalnis buvo rimta kliūtis į kraštą besiveržiantiems kryžiuočiams. Pabandėme įsivaizduoti, kaip galėjo atrodyti to meto kovos, kokie buvo naudojami ginklai. Ir tarsi tam patvirtinti iš po Rapolo kojų išriėdė pailgas, taisyklingai nutašytas akmuo su ištrupėjusia skylute gale (nepanašu į suakmenėjusią fosiliją). Žinia, kad jau XVIII amžiuje čia gyvenę ūkininkai, dirbdami ar specialiai kasinėdami žemę aplink piliakalnį,

rasdavo įvairių apyvokos daiktų, senovinių ginklų. Deja, praktiškai žmonės neretai rastus metalinius daiktus perdirbdavo į jiems naudingus įrankius. Bet piliakalnis dar ilgai saugojė likusias archeologines iškasenas. Nemaža jų dalis, rasta archeologinių kasinėjimų metu, saugoma Punsco istorijos muziejuje. Bet mūsų radinys užsimena, kad dar ir šiandien toje vietoje būtų kas veikti archeologams.

Įsiamžinę prie sodybos vartus saugančių medinių karžygių, išvykome į Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinę mokyklą. Kelionės drabužius pakeitę tautiniais kostiumais, pasiėmę instrumentus, įžengėme į pilnut pilnutėlę salę. Žodinis ir muzikinis kontaktas su klausytojais užsimezgė greitai. Dainavome dzūkiškai, žemaitiškai, suvalkietišškai, aukštaitiškai. Scena dundėjo nuo šokėjų trepsėjimo, salė prisipildė smuikų, armonikos, cimbolų, būgno, skudučių muzikos. O vaikinai taip galinčiai „užtriūbijo“ ragais, kad pirmųjų eilių klausytojai kimšosi ausis. Publika tiesiog ošė, plojo, juokėsi, kai ansambliučiams būgnu pritarė iš

salės pakviestas berniukas, o šokio sukuryje sukosi ne tik draugai, bet ir mokytojai. Po koncerto mokyklos direktorius Jonas Vydra nuoširdžiai padėkojo už gražią ir linksmą pažintį, o mes likome labai pamaloninti šilto priėmimo.

Po sočių pietų pasukome į nakvynės vietą. Apsistojome vaizdingos gamtos prieglobstyje įkurtoje Albino Sušcevičiaus kaimo turizmo sodyboje „Šilainė“. Mus sutiko pats šeimininkas, atviras ir nuoširdus žmogus. Džiaugiamės šia pažintimi ir tikimės dar kada nors į „Šilainės“ sodybą sugrįžti (gal netyčia Dovydo kišenėje užsilikęs kambario raktas ir yra tas sugrįžimo ženklas?).

Rugsėjo 22-osios vakaras buvo ištis įsimintinas. Istorinę atmintį atgaivino įspūdinga Jotvingių ir prūsų gyvenvietė (savininkas Petras Lukoševičius) ir joje suorganizuotas Baltų vienybės dienos minėjimas. Iškilmingo renginio metu, skambant himnams, buvo iškeltos lietuvių, latvių ir prūsų vėliavos. Didingai nuskambėjo ir dailingiečių pučiami ragai, dainuojama daina prūsų kalba. Pamažėle viską apgaubė tamsa, tik virš galvų vis ryškiau ėmė mirksėti dangaus šviesuliai. Ugnis – baltų vienybės simbolis – pirmiausia suliepsnojusį ant aukuro, suvienijo renginio dalyvius. Didingoje rimtyje buvo tariami pagarbos žodžiai protėviams, išsakytas pažadas saugoti baltų kultūrą. Pasotinta aukuro ugnis savo šiluma ir šviesa apgaubė susirinkusių žmonių veidus. Graži šio renginio tradicija – nuo aukuro ugnies užžiebtį žibintus, ugneles nuvežti ant aukščiausių apylinkės kalvų ir jomis ten įkurti laužus. Taip senų senovėje baltų gentys siųsdavo viena kitai žinias. Taip padarėme ir mes: laužą su aukuro ugnimi įkūrėme ant Baltų vienybės kalno, kurio šeimininkas – Vytautas Kalesinskas. Nors buvo dar

ne itin vėlu, bet viską gaubė tokia gili naktis, kad tolimų laužų neįžvelgėme. Tos akimis neaprėpiamos platumos ir prie savęs tarsi viliojančios, tarsi saugančios laužo liepsnos, smagūs šokiai ir gausios vaisės naktį vaikams paliko itin didelį įspūdį. Sakė, buvo labai linksmas. O grįžę į „Šilainės“ sodybą dar ilgai nenorėjo miegoti.

Rugsėjo 23-iosios rytas išaušo šiltas ir saulėtas. Mums pasisekė – gražus oras lydėjo visą dieną, o ši diena buvo skirta išvykai į gamtą ir apsilankymui Seinuose. Drauge vyko Punsko gimnazijos mokinių savivaldos atstovai bei jų mokytoja Genutė Vaznelienė. Suvalkų apskrityje, netoli Šveicarijos gyvenvietės, aplankėme pasislėpusį miške jotvingių pilkapyną. Ropštėmės į Gulbiniškių kalną, apsupę keturių ežerų, nuo kurio atsivėrė įspūdingas kraštovaizdis. Mažame, bet skoningai įrengtame muziejelyje, vadinamame Jotvingių atminimo namais, žiūrėjom filmuotą medžiagą apie krašto istoriją ir archeologinius radinius. Tiek dideliems, tiek mažiems itin patiko Turtulio pažintinis gamtinis takas, pamažu atvedęs mus prie Šešupės ištakų – mažos balutės žolėse. Graži aplinka visus vaikus sujungė bendrai dainai.

Seinai kiekvienam lietuviui pirmiausia siejasi su šiuo mieste gyvenusiu ir dirbusiu vyskupu, poetu

Antanu Baranausku. Todėl atiduodami pagarbą šiai iškiliai asmenybei aplankėme jos kapą Seinų bazilikoje, nusifotografavome prie taip nelenگوی iškilusio šalia bazilikos paminklo poetui. Paminklo pastatymo istorija įdomi ir pamokanti. Supratome – tik tvirtas žodis ir vienybė yra didelė jėga, gebanti išjudinti tarsi nepajudinamus dalykus.

Seinuose turėjome progos koncertuoti „Lietuvių namuose“, kur mūsų pasiklausyti susirinko „Žiburio“ mokyklos mokiniai. Po koncerto padėkos žodį tarė mokyklos direktorius Algirdas Vaicekaskas.

Paskutinis viešnagės etninėse lietuvių žemėse Lenkijoje akcentas – Berznyko kapinės netoli Seinų, kur palaidoti Lietuvos kariai, žuvę 1920 m. rugsėjo 22–23 d. karinio konflikto su Lenkija metu. Mūsų pagarbos jiems ženklas – daina „Žygiuoja kareiviai“. Šią dainą už kapinių tvoros traukėme drąsiai ir nuoširdžiai.

Visa ši dviejų dienų kelionė dailingiukams buvo didelė patriotiškumo pamoka. Viešnagės metu pamatėme, kaip galima gražiai tvarkytis, mandagiai bendrauti, tausoti savo aplinką, supratome, kad turime būti dvasiškai stiprūs bei vieningi, remti vieni kitus. Nors negailestinga istorija suraižė žemėlapius, bet esame ir liksime lietuviai!

Koncertas Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje

Seinuose vyko Lenkijos Nepriklausomybės atkūrimo metinių minėjimas

Lapkričio 11 d. Seinuose paminėtos Lenkijos Nepriklausomybės atkūrimo 97-osios metinės. Minėjimas prasidėjo šv. Mišiomis Seinų bazilikoje. Vėliau iškilnių dalyviai padėjo gėlių prie „Seinų sukilimui“ (1920 m.) skirto paminklo, uždegė žvakutes prie Prezidentinio lėktuvo katastrofai Smolenske (2009 m.) atminti skirto paminklo bei Antrojo pasaulinio karo metu vokiečių įvykdytos dešimties lenkų egzekucijos (1940 m.) vietos.

Miesto kultūros namuose Seinų licėjaus mokiniai parengė gražią meno programą, kurioje atsispindėjo visi svarbiausi Lenkijos istorijos momentai, siekiant atkurti šalies nepriklausomybę. Maloniai nuteikė jaunimo pastangos pademonstruoti savo patriotizmą labai šiuolaikiškai, be nuoskaudų vardijimo, patoso, „Seinų sukilimo“ priminimo.

Iškilnių dalyvius pasveikino LR konsulato vadovas Vaclavas Stankevičius. Jis akcentavo bendrus abiejų valstybių siekius stiprinti savo nepriklausomybę ir išsaugoti tautinį tapatumą.

Iškilnių metu įdomu buvo taip

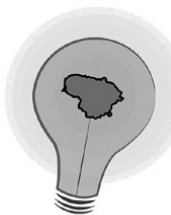
pat pasiklausti anksčiau mokinių įrašytų pokalbių su Seinų apskrities ir miesto vadovais, kai kuriais Seinų licėjaus moksleiviais apie Tėvynės ir patriotizmo suvokimą, tautiškumą ir patriotiškumą Seinų krašte.

Startuoja nauja stažuoočių programa „Talentai Lietuvai“

Tarptautinio profesionalų tinklo pasaulyje „Globalios Lietuvos lyderiai“ inicijuota unikali apmokamų stažuoočių Lietuvoje įsikūrusiose įmonėse programa „Talentai Lietuvai“, skirta užsienyje studijas baigusiems lietuviams.

Iki pusės metų trukmės

Talentai Lietuvai

apmokamos stažuoočių programos metu „Talentai Lietuvai“ dalyviai turės galimybę užsienyje įgytas žinias pritaikyti sėkmingiausiose Lietuvoje veikiančiose verslo įmonėse.

Prie programos jau prisijungė 10 inovatyvių ir pasaulyje žinomų kompanijų, kaip antai: „AIG“, „Altechna“, „Barclays“, „Devbridge“, „Eika“, „Elinta“, „Light Conversion“, „Metasite Business Solutions“, „Schmitz Cargo-bull“, „Swedbank“.

Atsižvelgiant į absolventų pageidavimus ir susidomėjimus, į programą bus nuolat įtraukiamos naujos įmonės ir stažuoočių pasiūlymai.

Programoje laukiami įvairių studijų kryptių studentai, norintys įgyti naudingos patirties, o galbūt ir rasti nuolatinį darbą Lietuvoje.

Paraiškos stažuotėms priimamos iki šių metų gruodžio 10 d. Registracijos formą su išsamiais stažuoočių aprašymais rasite <http://stazuokis.lt/stazuotes/>. Daugiau informacijos taip pat galima rasti feisbuke (Talentai Lietuvai).

Artėja Punsko licejaus 60-metis

Punsko licejaus direktorę Ireną Marcinkevičienę kalbina Petras Vitkauskas.

Petras Vitkauskas: Kaip ruošiamasi Punsko licejaus 60-mečiui?

Irena Marcinkevičienė: *Tai labai didelis iššūkis mūsų licejaus bendruomenei ir jos absolventams. Birželio 28 d. buvo įsteigtas organizacinis komitetas, kurio pirmininkas Jonas Vydra. Pasidalinta pareigomis ir sudarytos darbo grupės (rengti koncertą, tvarkyti finansus ir pan.). Komiteta sudaro visų laidų absolventų atstovai, direktoriai, lietuvių draugijų, švietimo ir kultūros įstaigų vadovai. Neseniai vyko darbinis susirinkimas, kuriame įvertinta iki šiol nuveiktus darbus ir pasidalinta naujomis užduotimis. O jų begalė... Kviečiame atsiliepti paskirų laidų atstovus, kurie dar negalėjo dalyvauti organizaciniuose darbuose. Punsko licejaus interneto tinklalapyje www.licejus.eu yra jubiliejui skirta kertelė „60-mečio jubiliejus“.*

P. V.: Iš kur tikimasi gauti lėšų šventei surengti?

I. M.: *Jubiliejui surengti reikalinga ne tik parama darbu, asmeniniu angažavimusi, bet ir pinigai. Tuo reikalu įsteigta atskira sąskaita (jos numeris pateiktas www.licejus.eu kertelėje „60-mečio jubiliejus“ bei buvo skelbiamas „Aušroje“). Ieškome rėmėjų. Manome, kad licejaus absolventai ir geros valios žmonės tikrai mums padės padengti būtiniausias išlaidas. Jau yra įmoky, už kurias nuoširdžiai dėkojame. Vis galvojame, kaip rasti rėmėjų. Žmonės jau siūlosi padėti rengiant iškilmes – atlikti konkrečius darbus nemokamai. Tikimės, kad kiekvienas*

absolventas kuo nors prisidės prie šio jubiliejaus.

Šventei surengti Seinų apskrities įstaiga pažadėjo skirti 3000 zł.

P. V.: Teko išgirsti, kad norite užsakyti naują mokyklos vėliavą.

I. M.: *Taip, iš tikrųjų reikia ją pakeisti. Mūsų vėliava 1996 metų. 1999-aisiais įgyvendinta švietimo reforma ir pasikeitė mokyklos pavadinimas. Nuo to laiko vėliavoje esantis tapo nebeaktualus. Kitas reikalas – tai vėliavos dydis. Ji per ilga, arti 2 m, nešant siekia grindis. Mums tiktų tokio dydžio kaip Dariaus ir Girėno mokyklos vėliava. Ieškome, kas galėtų ją suprojektuoti ir atlikti ar Lietuvoje, ar Lenkijoje, kad būtų geros kokybės ir už padorią kainą.*

P. V.: Kokių leidinių tikėtis jubiliejaus proga?

I. M.: *Licejaus 50-mečio proga išleista monografija bus papildyta pastaryjų 10 metų duomenimis. Toks sprendimas priimtas todėl, kad dar likę minėtos monografijos egzempliorių. Kita vertus, reikės mažiau lėšų ir bus lengviau paruošti bei išleisti. Kol kas finansų šiam leidiniui nėra. O norima išleisti apie 180 puslapių knygą, kurios tiražas – apie 500 egz. Leidėja bus Punsko „Aušros“ leidykla. Redakcinę kolegiją sudaro: Juozas Sigitas Paransevičius, Nijolė Birgelienė, Danutė Šliaužienė, Irena Marcinkevičienė. Aktualinsime informaciją apie mokinius, absolventus, mokytojus, būrelius, muziejų. Norime čia pateikti daugiau žinių apie profliuotąjį*

ir techninį licejų, paskelbti daugiau atsiminimų, apmąstymų, vertinimų, veiklos pristatymo, papildyti ankstesnę monografiją, įdėti jos klaidų atitaisymą. Visus absolventus raginame rašyti prisiminimus. Darbus galima atnešti į mokyklos raštinę arba atsiųsti el. paštu licpuns@gmail.com.

„Aušros“ leidykla taip pat išleis 2016 m. kalendorių, skirtą Punsko licejaus jubiliejui. Jis bus daug didesnis nei paprastai, keliolikos lapų, su mokinių darbais.

P. V.: Kokiu tikslu paruošta anketa?

I. M.: *Norime „nupiešti“ statistinį licejaus absolventą, pasižiūrėti, kokią gyvenimo kelią renkasi. Anketa yra anoniminė, nors galima ją ir pasirašyti. Norime papildyti turimą informaciją ir surinkti duomenis apie mūsų absolventus: kokius mokslus baigė, kokią įgiję kvalifikaciją, kokios jų profesijos, visuomeninė veikla, kokią sukūrę šeimą, kokias kalbas vartoja kasdieniame gyvenime ir pan. Anketos pagrindu bus parengtas pranešimas.*

Anketą galima išpildyti dviem būdais: popieriuje arba internete. Popierinį variantą reikia atnešti arba atsiųsti į licejaus raštinę. Internetinį variantą galima bus išpildyti dar per tris mėnesius. Jis yra tinklalapio www.licejus.eu kertelėje „60-mečio jubiliejus“. Norint išpildyti anketą, reikia pasirinkti savo licejaus baigimo metus ir įrašyti slaptažodį (slaptažodžius turi organizacinio komiteto kiekvienų metų laidos atstovai).

P. V.: Kokių suvenyrų norima parengti jubiliejui?

I. M.: Norime, pvz., suprojektuoti ir pagaminti marškinėlius, tušinius ir segtuvus, kuriuose būtų su licėjaus jubiliejumi susiję užrašai, logotipas ir pan. Norime, kad kiekvienas šventės dalyvis gautų atminimo ženkliuką – suvenyrą, kuris aiškiai sietųsi su Punsko Kovo 11-osios licėjumi ir liktu ilgam prisiminimui.

P. V.: Kada vyks licėjaus jubilėjaus minėjimas?

I. M.: Manome tam skirti visą paskutinę birželio savaitę, nuo 20 iki 25 d. Rytą mokiniai turėtų pamokas, o nuo vidudienio vyktų jubilėjaus programoje numatyti renginiai. Pagrindinis jubilėjaus minėjimas numatytas šeštadienį, birželio 25 d. Tai bus oficialioji dalis su koncertu ir vakarone.

P. V.: Kur planuojate surengti jubilėjinę vakaronę?

I. M.: Vakaronė bus surengta licėjaus sporto salėje pasibaigus mokslo metams ir savaitės jubilėjaus programai, birželio 25 d. (šeštadienio vakarą). Tikslesnė informacija bus paskelbta artėjant pavasariui, nes jau žinosime, kas ją rengs ir kokie bus kaštai. Tada bus galima užsirašyti ir sumokėti pinigus. Tikimės plataus atgarsio.

P. V.: Dėkoju už informaciją.

Raiškiojo skaitymo konkursas Vilniuje

GRAŽINA KIBYŠIENĖ

Konkurso dalyviai

Spalio 23 d. Vilniaus lietuvių namuose vyko užsienio lietuviškų mokyklų mokinių raiškiojo skaitymo konkursas „Mano sapnuose vaikštai, Lietuva“. Kaip rašoma jo reglamente, pagrindinis konkurso tikslas – sudominti šiandienos mokinius klasikine ir šiuolaikine literatūra, skatinti pamėgti rašytinį žodį, plėsti jausmų skalę nuo tylaus žavėjimosi iki meilės literatūrai, poezijai.

Konkurse dalyvavo Rimdžiūnų, Pelesos, Rygos lietuvių vidurinių

mokyklų, Vilniaus lietuvių namų ir Vidugirių pagrindinės mokyklos mokiniai. Kūrinius deklamavo per keturiasdešimt atskirų skaitovų bei parodyta penkias poetines kompozicijas.

Vidugirių mokyklos aštuoni IV–VI klasių mokiniai, vadovaujami mokytojų Gražinos Kibyšienės ir Irenos Kalinauskienės, paruošė poetinę kompoziciją „Laukai gražiai sugulė“. Lietuvių rašytojų eilės susipynė su poeto Justino Marcinkevičiaus dainos „Lopšinė gimtinei ir motinai“ žodžiais. Konkurso vertinimo komisija šiai poetinei kompozicijai skyrė III vietą.

Konkursas buvo labai gera proga pasiklausyti įvairių skaitovų bandymų raiškiojo skaitymo plotmėje. Mokiniai galėjo apie dvi valandas artimai bendrauti su lietuvišku žodžiu, išgirsti naujų kūrinių ar jau žinomų, bet dažnai visai naujai atskleistų.

**PARDUODAME AKMENS ANGLI
patraukliomis kainomis.**

Perkant daugiau kaip 4 tonas tonos kaina 570 zl.

Juozas Zubavičius, Seinai, Konarskio g. 4

Tel. 606 459 579, 87 5173 137

Žinių apie šv. Kazimierą konkursas Seinuose

VIKTORIJA NEVULYTĖ

Lietuvių šv. Kazimiero draugija surengė žinių apie Lietuvos globėją šv. Kazimierą konkursą. Jis vyko š. m. spalio 30 d. „Lietuvių namuose“ Seinuose. Konkurse dalyvavo Punsko, Seinų ir Vidugirių mokyklų mokiniai. Iš Vidugirių mokyklos dalyvauti konkurse buvome nuykę šeši V–VI kl. moksleiviai.

Dalyvius pasveikino Šv. Kazimiero draugijos pirmininkas Algirdas Vektorius ir Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas Vaclavas Stankevičius. Pirmajame etape per pusę valandos reikėjo raštu atsakyti į 10 klausimų. Pagrindinės mokyklos mokiniai atsakinėjo į vienokius klausimus, gimnazistai – į kitokius. Už kiekvieną gerą atsakymą galima buvo gauti tris taškus. Septyni abiejų grupių mokiniai, surinkę daugiausia taškų, pateko į antrąjį etapą. Čia

Žinių apie šv. Kazimierą konkurso laureatės ir organizatoriai

reikėjo žodžiu atsakyti į du išsitrauktus klausimus. Moksleivių žinias vertino N. Sidarienė, T. Uzdilaitė ir kun. Marius Talutis.

Pagrindinės mokyklos moksleivių grupėje pirmąją vietą laimėjo Ieva Kalinauskaitė iš Vidugirių mokyklos,

antrąją Natalija Krakauskaitė iš Seinų „Žiburio“, trečiąją Viktorija Nevulytė iš Vidugirių mokyklos. Gimnazistų grupėje laimėjo Punsko gimnazijos moksleivės: Laima Sidarytė (I vieta), Patricija Valinčiūtė (II vieta), Viktorija Grigutytė (III vieta).

Išvyka į Marijampolę

ANETA ČERLIONYTĖ

Lapkričio 12 d. Vidugirių mokyklos IV–VI klasių mokiniai nuykome į Marijampolę. Pirmiausia aplankėme Vaikų tėviškės namus, kur palikome per praėjusią savaitę surinktas dovanas. Nuvežėme drabužių, žaislų ir maisto. Vaikų namuose buvome neilgai, nes auklėtiniai tuomet buvo mokykloje.

Vėliau pasidarę nuotrauką prie Marijampolės centre stovinčio Vytauto Didžiojo paminklo, lankėme Kraštotyros muziejų. Čia matėme senuosius odinius ir molinius indus: ąsočius, puodelius, butelius ir kt. Vis dėlto man įdomiausi buvo labai seniai Marijampolės apskrityje rasti žmogaus kaulai.

Paskui gaminomės indelius. Kiekvienas gavome po didelį gabalą molio. Muziejaus darbuotoja mums aiškino, ką paeiliui daryti, o mes darbavomės. Mane nustebino tai, kad puodelius reikia lipdyti iš storų molio ritinėlių, o ne iš viso gabalo. Mūsų visų darbeliai buvo skirtingi ir gražūs. Dar šlapius savo gaminius pasiėmėme namo. Jie turi džiūti dvi savaites, o paskui galėsime juos nudažyti. Aš pirmą kartą lipdžiau iš molio. Tai buvo įdomi pamoka.

Vidugirių mokyklos mokiniai lipdo molinius indelius

Rudens išvyka

TERESĖ JONUŠKIENĖ

Mokslo metams prasidėjus Suvalkuose mokytis lietuvių kalbos atskubėjo ir maži, ir didesni. Labai smagu, kad šiemet pamokas lankyti ėmė ir nauji mokinukai. Suvalkų 7-ajame mokyklų komplekse renkamės kiekvieną antradienį ir trečiadienį. Vyresnieji mokosi lietuvių kalbos Suvalkų 4-ajame mokyklų komplekse.

Su gražiu rudenėliu mus šiemet pasiekė ir geros naujienos. Vaikai labai nudžiugo sužinoję, kad galės nuvažiuoti į Lietuvą – mat jiems bus suorganizuota ekskursija į Vilnių.

Lapkričio 17-osios rytą leidomės į kelionę. Dangus buvo apsiniaukęs, bet mūsų nuotaika – labai gera. Net nepastebėjome, kaip greitai nuriedėjome į Lietuvos sostinę. Čia pirmiausia lankėmės Seimo rūmuose. Labai maloni ponია Laimutė vedžiojo mus po pačias įdomiausias patalpas, išgirdome daug pasakojimų apie Lietuvos istoriją. Galėjome pasijusti tarsi Seimo nariai. Sėdėjome ten, kur ir jie sėdi, išbandėme gongą ir skambutį, stebėjome Seimo plenarinį posėdį. Diskusijos, balsavimas... Buvo be galo įdomu. Paskui mums rankas paspaudė Seimo narys Kęstutis Daukšys, su kuriuo net ir nusifotografavome.

Paskui nuskubėjome į Valdovų rūmus. Čia mus sutiko ponია Joana, kuri labai įdomiai pasakojo apie Vilniaus miesto praeitį. Pamatėme, kiek daug daiktų suradę archeologai, kokie prabangūs buvę Valdovų rūmai. Vaikai stebėjosi, kad visa tai padaryta tais laikais, kai dar visai nebuvo technikos. Žmogaus rankos be galo galingos. Kita vertus, įdomu, ką slepia mūsų krašto žemė. Ar kada nors čia dar dirbs archeologai? Tikriausiai

Prezidentūroje

irgi ką nors įdomaus surastų.

Padėkoję už gražius pasakojimus, nuvykome į prezidentūrą. Čia mus labai maloniai sutiko ponas Jurgis. Jis pasakojo apie Lietuvos prezidentės gyvenimą, parodė jos gautus ordinus (jie įteikti už įvairius nuopelnus Lietuvai ir Europai). Labai įspūdingi. Vėliau matėme ordinus, kuriais žmonės apdovanojami už neeilinius nuopelnus. Pasirodė, kad jauniausias vienu tokių ordinų apdovanotas asmuo tai vos ketverių metų mergaitė, išnešusi dar mažesnę vaiką iš degančių namų.

Matėme ir įvairias dovanas, kurias gavę prezidentai. Vieniems patiko perlų vėrinys, kitiems vaza, dar kitiems kamuolys.

Vaikštinėjome po patalpas, kur priimamos delegacijos, kur būna paruoštos vaišės, kur vyksta derybos, pasitarimai. Ant sienų matėme daug paveikslų. Jie žavėjo taip pat savo dydžiu.

Gera buvo lankyti tokias svarbias kiekvienam lietuviui vietas. Tai buvo įdomi istorijos pamoka.

Išvykos pabaigoje mūsų dar laukė skanūs pietūs. Po jų kupini gerų įspūdžių iškeliavome namo.

Tariame nuoširdžiai ačiū Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovui Vaclavui Stankevičiui už suteiktą galimybę aplankyti Vilnių, mūsų ekskursijos organizatoriams ir visiems pagalbininkams.

XXII tautinių ir etninių mažumų susitikimai

ASTA PEČIULIENĖ

Šių metų Tautinių ir etninių mažumų susitikimai skyrėsi nuo visų buvusiųjų, mat jie vyko tik vieną dieną – lapkričio 15-ąją, sekmadienį.

Kad šio renginio pavadinimas nebūtų labai grioždiškas, mes jį vadiname Tautinių mažumų susitikimais, tačiau jame beveik kasmet dalyvauja tiek tautinių, tiek etninių mažumų atstovai. Tautinė mažuma valstybėje – tai tokia grupė, kuri už šalies ribų turi savo tautinę valstybę (Lenkijoje – rusai, žydai, vokiečiai, ukrainiečiai, baltarusiai, lietuviai ir kt.), o etninė mažuma – grupė, kuri neturi pasaulyje savo tautinės valstybės (Lenkijoje – karaimai, totoriai, lemkai, romai ir kt.).

Daugeliui kilo klausimas, kodėl tik vieną dieną. Juk pradžioje šis renginys trukdavo tris dienas, po to ilgai neturėjo dvidienis renginys. Norėjome pakeksperimentuoti. Rašydami paraišką suplanavome, kad organizuosime dviejų dalių koncertą

Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos kapela „Šalčinukas“

su pertrauka, kurios metu žiūrovai galės paragauti kitų tautų virtuvės gardėsių. Organizatoriai visus žiūrovus vaišino kava ir arbata, o kas norėjo, galėjo kultūros namų vestibulyje nusipirkti paragavimui lietuviškų ir totoriškų kepininių. Buvo ir raguolis, ir

šimtalapis, ir skruzdėlynas, sausainiai ir viliojantys pyragai, kibinai, vyniotiniai ir kiti skanėstai.

XXII tautinių mažumų susitikimuose dalyvavo garbių svečių, tarp jų: Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas Vaclavas Stankevičius, Palenkės vaivadijos maršalkos įstaigos Kultūros ir paveldo departamento direktorius Anatolis Vapas (Anatol Wap). Pats negalėdamas atvykti į renginį nuoširdžiausius sveikinimus perdavė Lenkijos administravimo ir skaitmeninio ministerijos atstovas Michailas Erenzas (Michał Erenz). Susirinkę žiūrovai ir dalyvaujantys

Totorių folkloro ansamblis „Bunczuk“

Seinų „Lietuvių namų“ vokalinė grupė „Intro“

ansambliai renginio pradžioje neužmiršo minutę tylos pagerbti žuvusiųjų teroro išpuolių metu Prancūzijoje.

Organizatoriai siekė, kad žiūrovai nenuvargtų, bet tuo pačiu pamatytų kuo daugiau svečių kolektyvų. Todėl lietuviškų ansamblių pasirodymus sumažinome, kiek tik galėjome, o leidome daugiau pasireikšti kitataučiams.

Pirmojoje koncerto dalyje pasirodė totorių folkloro ansamblis „Bunczuk“ iš Balstogės (vad. Anna Mucharska), rusų vokalinis ansamblis „Yvuški“ iš Alytaus (vad. Irina Stasiukynienė), baltarusių dainų ansamblis „Malanka“ iš Bielski Podlaski (vad. Sergiušas Lukašukas) ir du Punsko lietuvių kultūros namų

ansambliai – Vaikų liaudies meno studijos „Puniukai“ šokėjai (vad. Asta Pečiulienė) bei mišrusis choras „Dzūkija“ (vad. Vidas Simanauskas). Visi šie kolektyvai publikai pažįstami. Susitikimuose jie dalyvavo jau nebe pirmą kartą. Vis dėlto visuomet yra įdomu stebėti naują programą, spalvingus drabužius, pasiklausyti skambių, linksmų ir lyriškų dainų.

Antrojoje koncerto dalyje dalyvavo vienintelis Lenkijoje veikiantis rusų sentikių ansamblis „Riabina“ iš Žarnovo (vad. Malgožata Kališ), Grajavo miesto choras (vad. Evelina Kaminska), kuris atstovavo žydų tautinei mažumai, ukrainiečių dainų ir šokių ansamblis „Dumka“ iš

tartinių giedotojos „Saulalės“ (vad. Angelė Bapkauskienė) bei du Punsko lietuvių kultūros namų ansambliai – kapela „Klumpė“ (vad. Jonas Zakaravičius) ir šokių grupė „Vyčiai“ (vad. Asta Pečiulienė).

Tautinių mažumų sambūrių Palenkės ir Varmijos Mozūrų vaivadijose tikrai daug, tačiau yra tokių tautinių ir etninių mažumų, kurios turi tik po vieną. Tai minėti totoriai ir rusai sentikiai. Dėl to šios grupės atvažiuoja pas mus dažniausiai. Visi kiti kolektyvai atvyksta kas keleri metai. Sakykim, „Malanka“ koncertavo prieš 6 metus, ukrainiečių „Dumka“ prieš 14 metų, rusai iš Alytaus prieš 3 metus, o pirmą kartą viešėjo Grajavo

Grajavo miesto choras

miesto choras. Tai lenkų tautybės žmonės, kurie bendradarbiauja su žydų organizacijomis, išmokę žydų repertuarą ir puikiai jį atlieka įvairiuose renginiuose. Taigi ir mūsų publikai jie paliko gerą įspūdį, juolab kad savo dainavimu patvirtino aukštą meninį lygį. Bet turbūt daugiausia emocijų ir aistrų sukėlė ukrainiečių moksleivių ansamblis „Dumka“, veikiantis Gurovo Ilaveckie ukrainiečių mokykloje. Jis išsiskiria aukštu atlikimo lygiu, energija ir neprikaištinga laikysena.

Visi dalyvavę ansambliai neužmiršta padėkoti už pakvietimą ir vis didžiujasi bei stebisi mūsų publika. Daugelis koncertuojančiųjų sako: „Bepigu pas jus koncertuoti, kai publika taip šiltai ir maloniai priima, palaiko ir dar prašo pakartoti kūrinus...“ Tai pati didžiausia padėka ansambliams. Esu nepaprastai dėkinga žiūrovams, kad jie niekuomet nenuvilia nei mūsų, nei svečių.

Dėkoju taip pat visiems, kas padėjo suorganizuoti dar vieną prasmingą renginį: dalyviams, ansamblių vadovams, aptarnaujančiam personalui – LKN darbuotojams ir pagalbinkams, be kurių paramos tikrai būtų buvę neįmanoma tokiu renginiu džiaugtis. Padėkos žodžius skiriu ir šventės rėmėjams – Lenkijos Respublikos administravimo ir skaitmeninimo ministerijai bei Palenkės vaivadijos maršalkos įstaiagai, kurie eilinį kartą parėmė mūsų siekius.

Baltarusių dainų ansamblis „Malanka“

Rusų vokalinis ansamblis „Yvuški“

Punsko lietuvių kultūros namų mišrusis choras „Dzūkija“

Oginskių giminė Lietuvos istorijoje

DARIUS VILIMAS

Jungtinių Tautų švietimo organizacija UNESCO šiuos metus paskelbė Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) metais. Taip pažymimos 250-osios šios žymios asmenybės gimimo metinės, atiduodant pagarbą nemirtingojo polonezo autoriui.

Žymusis kompozitorius paragavo ir valstybininko duonos. Jau 21 metų jis tapo Abiejų Tautų Respublikos (ATR) seimo nariu, vėliau dirbo izdo komisijoje, tvarkė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) munitinių sistemą, dar po kelerių metų pasiūstas dirbti diplomatinio darbo – buvo pasiuntinys Olandijoje, vėliau ir Anglijoje. Praėjus keletui metų grįžęs į tėvynę ištraukė į politinę veiklą, dalyvavo 1794 m. sukilime prieš Rusiją, savo lėšomis suorganizavo raitelių būrį. Sukilimui pralaimėjus, emigravo į užsienį. Manoma, kad tuo laikotarpiu ir buvo parašytas žymusis polonezas, vėliau gavęs „Atsisveikinimo su Tėvyne“ vardą. Caro Aleksandro I amnestuotas grįžo namo, atgavo turėtą turtą. Kurį laiką buvo įtakingas caro patarėjas. Netgi buvo paruošęs autonominės LDK atkūrimo Rusijos sudėtyje planą, kuris, deja, neįgyvendintas... Skirtingai nei dauguma to meto istorinės Lietuvos didikų, neparėmė Napoleono jo žygio į Rusiją metu. Gyvenimo saulėlydyje, perdavęs visas valdas sūnui Irenėjui, emigravo į antrosios žmonos Marijos de Neri tėvynę Italiją, kur suspėjo išleisti įdomius atsiminimus. Mykolas Kleopas Oginskis ilsisi Santa Kročės bažnyčioje Florencijoje, šalia Galilėjo, Mikelandželo, Rosinio ir Makiavelio...

Ne tik žymusis kompozitorius garsino šią giminę. Kunigaikščių

Oginskių giminė nuo XVI a. iki valstybės gyvavimo pabaigos 1795 m. kraštui davė po vieną LDK kanclerį, didįjį maršalą, izdininką, 3 etmonus, 9 vaivadas, 10 kaštelionų, 5 Lietuvos Vyriausiojo Tribunolo pirmininkus, 2 kompozitorius. Manoma, kad šios giminės pradininkas – Smolensko žemės dalinio kunigaikščio Vasilijaus Hlašinos vaikaitis Ivanas Vasilevičius Hlušonokas, XV a. pabaigoje perėjęs pas Maskvos kunigaikštį Ivaną III. Jo sūnūs Dmitrijus ir Ivanas liko LDK ir davė pradžią Puzinų ir Oginskių giminėms. Abi jos save vadino „kunigaikščiais Kozelske“, nuo mažos Okos aukštupio kunigaikštystės, LDK prarastos dar 1494 m. Dmitrijus Hlušonokas iš didžiojo kunigaikščio Aleksandro gavo Uogintų dvarelį prie Kauno, patvirtinimą jam valdovas suteikė ir jo sūnui Bogdanui. Kunigaikščiais Lietuvoje Oginskiai vadinosi nuo 1547 m., o XVII a. jų giminė pasidalijo į kelias šakas. Dauguma iki pat XX a. titulavosi kunigaikščiais. Iš pradžių Oginskių valdos kaupėsi Trakų ir Kauno paviėtų paribų, vėliau išsiplėtė į kitus regionus. Štai LDK kardininkas Simonas Karolis Oginskis 1690 m. deklaravo savo valdas: Jašiūnų dvarą Vilniaus pavieta, Strėvininkų ir Kruonio valdas Trakų pavieta, 8 dvarus ir kaimus Vitebsko pavieta ir 3 dvarus Oršos pavieta, neskaitant turėtų namų

Oginskių herbas

Vilniuje bei viso kvartalo Vitebske. XVIII a. pabaigoje svarbiausius dvarus Oginskiai turėjo Lietuvoje ir dabartinėje Baltarusijoje, o XIX a. įsitvirtino vakarinėje Lietuvos dalyje – Žemaitijoje.

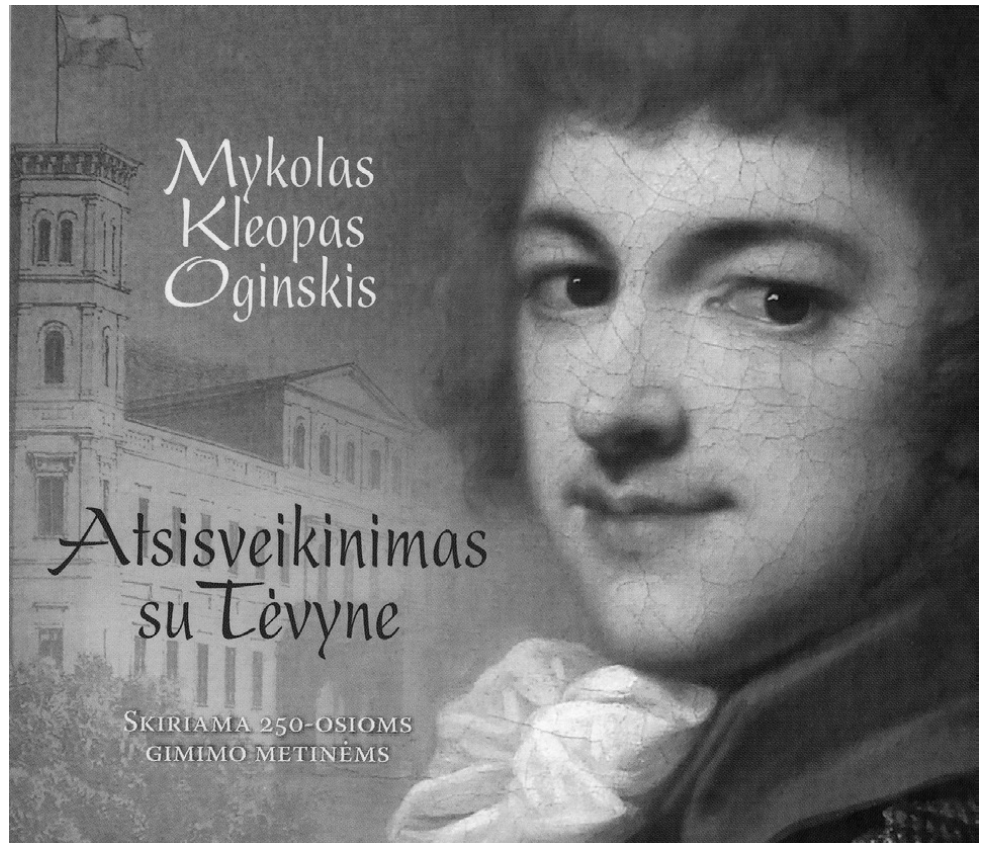
Pirmasis žymesnis Oginskis buvo Motiejus Bagdonaitis (mirė 1564 m.), Kauno seniūnas (1557–1558), tinklų mokesčio rinkėjas valdovo Užnerio dvaruose (1558–1564), Vilniaus tijūnas (1559). Jo sūnus Bagdonas Marcijonas Oginskis (mirė 1625 m.), rotmistras, po to LDK kariuomenės pulkininkas, nuo 1580 m. – Trakų pakamaris (žemės ribų teisėjas). Reiktų priminti, kad II Lietuvos Statute (1566) įvesta pavieta pakamario pareigybė postų hierarchijoje buvo antroji

pagal garbingumą po maršalo. Ir juo B. M. Oginskis tapo ne eiliniame, o antros pagal svarbą Trakų vaivadijos centriniam paviete. Trakų pakamaris buvo uolus stačiatikis, valdė tėvoninius Uogintų, Kruonio ir Vievio dvarus, už nuopelnus Stepono Batoro apdovanotas dar ir Karmėlavos, Kairiškių bei Darsūniškio seniūnijomis. Vievyje B. M. Oginskis fundavo vienuolyną ir cerkvę, iš Vilniaus į ten atkėlė stačiatikių spaustuvę. Vėliau, po niokojančių karų su Rusija, Oginskiai, kaip ir visos kitos stačiatikių bajorų giminės, perėjo į katalikybę.

Taigi giminės iškilimą lėmė sėkminga Vilniaus tįjūno Motiejaus ir jo sūnaus Bagdono Marcijono karjera. Po B. M. Oginskio jo palikuonys žemesnio rango pareigūnai būdavo tik jaunystėje, „pakeliui“ į centrinės administracijos postus. Štai XVII a. pabaigoje Oginskiai valdančiajame LDK elite turėjo 6 atstovus: 2 senatorius bei 4 centrinis dignitorius. Tada jie buvo priskiriami prie įtakingiausių valstybės giminių, tokie išliko ir visą XVIII a.

Po ATR likvidavimo Oginskiai išliko aktyvūs jau okupuoto krašto politiniame gyvenime. Galima prisiminti neišsipildžiusias kompozitoriaus ir valstybės veikėjo Mykolo Kleopo viltis atkurti autonominę LDK Rusijos imperijos sudėtyje Napoleono žygio į Rusiją išvakarėse...

Po nepasisekusių XIX a. sukilimų prieš carizmą kunigaikščiai Oginskiai, kaip vieni stambiausių Lietuvos žemvaldžių, rodė dvarininkams kitos rūšies sektiną pavyzdį. XIX a. pirmojoje pusėje kunigaikščių valdų branduoliui persikėlus į etninę Lietuvą, jie išgarsėjo kaip drąsūs novatoriai, toli pralenkę to meto politinę ir techninę mintį. Čia ypač minėtinas Mykolo Kleopo sūnus Irenėjus. Dar 1835 m. jo valdose panaikinta baudžiava. Tik Oginskių dėka Lietuvoje stebėtinai anksti (anksčiausiai krašte!) atsirado telefono linija ar elektros stotis.

Koncertinė-educacinė programa „Mykolas Kleopas Oginskis: gyvenimas ir kūryba“ (panaudotas dailininko J. Grassi tapyto M. K. Oginskio portreto fragmentas)

Irenėjus Oginskis parėmė ir Lauryno Ivinskio lietuviško kalendoriaus leidimą XIX a. viduryje. Puikiai suvokdami, kad vien technikos progresu ar asmenine laisve nepavyks greit pakeisti vakarykščių baudžiauninkų mąstysenos, kunigaikščiai Oginskiai dėjo daug pastangų šviesdami valdinius, rėmė mokyklų savo valstiečių vaikams steigimą, diegė žemdirbystės ir gyvulininkystės naujoves. Jie kuravo ne tik agronomiją ar žirgynus. Rėmė ir meną. Taip LDK didikų stačiatikių palikuonys, prieš užgęstant jų giminei (1909), suspėjo pabūti ir gimstančios moderniosios lietuvių tautos genijų mecenatais – Oginskių dvaro orkestre muzikavo didysis Mikalojus Konstantinas Čiurlionis...

Oginskių giminės pėdsakų išlikę ne tik Vilniuje, Žemaitijoje ar dabartinėje Baltarusijoje. Nuo XVI a. pagrindinis giminės valdų arealas apėmė šiaurinę Dzūkiją – nuo giminės

vardą davusių Uogintų (Kaišiadorių rajone) ir pagrindinių dvarų Kruonyje, Vievyje, Strėvininkuose, Kašonyse, Darsūniškyje. Oginskiai žinomi ir netoli Seinų bei Punsko. Istorikė Giedrė Rutkauskaitė savo tyrimuose nurodo, kad Oginskiams ilgiau ar trumpiau priklausė Krosna, Merkinė, Veisiejai ir Kapčiamiestis, pastaruosiuose dviejuose miesteliuose stovi jų funduotos ar statytos katalikų bažnyčios. Alovėje netoli Alytaus gyvenimo pabaigą praleido Trakų vaivada Marcijonas Aleksandras (1632–1690). Tiesa, dvaras ten neišlikęs. O važiuojant pro Veisėjus vertėtų sustojus aplankyti gražų parką, prie kurio sukūrimo prisidėjo ir Oginskių giminė, bei bažnyčią, kurios rūsyje palaidotas žymiojo Mykolo Kleopo sūnus (iš pirmosios santuokos) Tadas Antanas (1798–1844) ir jo žmona Marija, pragyvenusi savo vyrą lygiai 50 metų...

Netikėtai iškeliaavo Anapilin Zenonas Tadas Paškevičius

JANINA MACUKONIENĖ

Palydėjome į paskutinę žemiškąją kelionę aktyvų mūsų mažosios lietuvių bendruomenės narį, ilgametį kaimo seniūną, dainininką, visuomenininką.

Zenonas Tadas gimė 1942 m. Dusnyčioje, Juozo ir Paulinos (Markevičiūtės-Jasinskienės) Paškevičių šeimoje. Turėjo dvi seseris Oną ir Adelę Jasinskaites (iš pirmosios savo motinos santuokos) ir tris seseris Paškevičiūtes: Stefą, Genę, Ireną. Būdamas vienintelis sūnus, ūkininkavo tėviškėje. 1966 m. vedė savo kaimo merginą, mokytoją Birutę Talandytę. Dusnyčioje jiems gimė Gražina ir Romas. Kiek paauginusi vaikus, šeima 1974 m. persikėlė gyventi ir ūkininkauti į Radžiūčius. Čia pamažu statėsi naujus pastatus. Tadas, gabus meistras, daugelį statybos darbų atliko pats, kaip dailidė meistravo taip pat pas svetimus, paruošė medieną daugelio pastatų stogams.

Radžiūčiuose Paškevičiams gimė jauniausia dukra Onutė. Nuo 1992 m. iš čia žmona važinėjo į Krasnagrūdės mokyklą mokyti lietuviškas klases matematikos ir tikybos. Onutė mokėsi toje pačioje mokykloje. Naujoje troboje Radžiūčiuose Paškevičiai pirmiausia iškėlė vestuves dukrai Gražinai, kuri nutekėjo į Šaltėnus pas Žekiauskus ir jau išaugino du savo vaikus: Zitą ir Darių (jie baigė Punsko licėjų, dabar studijuoja). Po poros metų su mokytoja Danute Jonuškaite susituokė sūnus Romas. Jauna šeima gyveno su tėvais. Deja, marti jau pernai iškeliaavo Anapilin, palikusi dar paauglius vaikus (Alicija dabar mokosi Punsko licėjuje, Tomas studijuoja). Jauniausia dukra, baigusi

studijas, susituokė su Petru Valukoniū, dirba „Žiburio“ mokykloje, o jos sūnelis Edvinas, jauniausias iš penkių Tado anūkų, neseniai pradėjo lankyti „Žiburio“ darželį. Tadas kiek galėdamas iki mirties padėjo žentui Petruui statyti namą, sūnui Romui ūkio darbuose. Staigi mirtis užklupo girdant gyvulėlius.

Tadas mėgo būti tarp žmonių ir domėjosi visuomenės reikalais. Gal todėl net 16 metų ėjo Radžiūčių seniūno pareigas. Kai reikėjo atstatyti Žagarių bažnytelę, jis išrinktas į atstatymo komitetą, aktyviai dalyvavo įvairiuose darbuose. Vėliau, kiek jėgos leido, stengėsi ją lankyti, dalyvauti pamaldose, talkinti giedojimuose. Kartais tekdavo giedoti ir prie mirusiųjų. Kai 1988 m. buvo kuriamos Krasnagrūdės mokykloje lietuviškos klases, steigiamojo susirinkimo protokole taip pat randame Tado Paškevičiaus parašą, nors tuo metu jo vaikai šios mokyklos nelankė, o žmona dar čia nedirbo.

Dar gyvendamas savo gimtajame kaimo Tadas garsėjo kaip geras dainininkas. Kai 1988 m. buvo kuriamas Dusnyčios etnografinis ansamblis, pakalbintas noriai sutiko jame dalyvauti.

Dusnyčios ansamblis. Centre - Tadas Paškevičius

Buvo vienas iš pareigingiausių dalyvių: stengėsi nepraleisti jokios repeticijos, nors reikėdavo įveikti gerą kelio galą, dalyvauti visuose koncertuose ir išvykose. Ansamblyje ne tik dainavo, bet ir šoko, o statant kolektyvo 10-mečio jubiliejui paminėti kryžių buvo vienas aktyviausių talkininkų.

Anksčiau Tadas kaip meistras nemažai prisidėjo prie Radžiūčių kaimo kryžiaus pastatymo, o veikiausiai 2004 m. dalyvavo statant kryžių ten, kur susiduria keliai, einantys nuo Radžiūčių ir Žagarių Seinų link. Jo statyti kryžiai puošia mūsų kraštą, ansamblio jubiliejinis, esantis Tado gimtajame kaimo, žymi keliuką į tėviškę. Lai kryžiai saugos taip pat veilionio atminimą ir jo ramybę Anapily.

ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJA

širdingai dėkoja už aukas
sietynui Seinų bazilikai įsigyti.
Surinkta 3110 zł.
Pinigai perduoti parapijos klebonui.

*Dėkingas
Lietuvių šv. Kazimiero
draugijos pirmininkas
Algirdas Vektorius*

*Gyvenimas – tarsi žvakė:
Sužibo, nukrito, užgeso...*

Dėl netikėtos Zenono Tado Paškevičiaus mirties nuoširdžius užuojautos žodžius liūdiničiai dukrai, mūsų bendradarbei mokytojai Onutei Valukonienei skiria

„Žiburio“ mokyklos bendruomenė

Lapkričio 11 d. į amžinybę iškeliavo
A. A. TADAS PAŠKEVIČIUS
iš Radžiūčių.

Nuoširdžiai dėkojame Dusnyčios ir Žagarių kaimų giesmininkams, kunigui Petru Gucevičiui, kaimynams, „Žiburio“ mokyklos bendruomenei, giminėms bei visiems, kurie dalyvavo mūsų brangiojo vyro ir tėvelio laidotuvėse.

Žmona ir vaikai su šeimomis

Lapkričio 6 d. į amžinybę iškeliavo
A. A. JULIUS SENDA
iš Kreivėnų.

Nuoširdžiai dėkojame Seinų gydytojams ir J. Paransevičienei už gydymą. Ačiū taip pat Punsko seselėms už suteiktas paslaugas. Kunigui Mariui dėkojame už mišias ir gražius prisiminimus apie a. a. J. Sendą. Tariame ačiū giminėms, kaimynams bei pažįstamiems už maldas, giesmes, užuojautos žodžius, gėles ir aukas bei velionio palydėjimą į amžinojo poilsio vietą.

Žmona, sūnus ir dukros su šeimomis

LIETUVIŠKŲ LEIDINIŲ 2016 M. PRENUMERATOS KAINOS

Šalis	Laikotarpis	Aušra	Aušrelė	Suvalkietis
Lenkija	metai	36	6	4
	pusmetis	18	3	2
	ketvirtis	9	1,5	1
Europa (nepirmenybiniu paštu)	metai	84	20	20
	pusmetis	42	10	10
	ketvirtis	21	5	5
Europa (pirmenybiniu paštu)	metai	112	40	40
	pusmetis	56	20	20
	ketvirtis	28	10	10
Kitos užsienio šalys (nepirmenybiniu paštu)	metai	88	20	20
	pusmetis	44	10	10
	ketvirtis	22	5	5
Kitos užsienio šalys (pirmenybiniu paštu)	metai	124	40	40
	pusmetis	62	20	20
	ketvirtis	31	10	10

Lietuvos žiniasklaida

2015 11 13 – 11 24

Kaip ir visame pasaulyje, Lietuvoje žiniasklaida daugiausia dėmesio skyrė teroro aktams Paryžiuje. Tų baisių įvykių fone specialiųjų tarnybų atstovai, žurnalistai, politikai, visuomenė svarstė, ar galimiems teroristų išpuoliams pasirengusi mūsų šalis. Aštrumo svarstymams pridėjo Europos Sąjungos (ES) Lietuvai numatyti priimti tūkstantis pabėgėlių iš musulmoniško šalių.

Šalies politikai, specialiųjų tarnybų atstovai iškart pareiškė, kad Lietuvai nereikia nieko bijoti, bet čia pat teigė, jog stiprina saugumo priemones. „Vidaus reikalų sistemos tarnybos jau atlieka tuos veiksmus, kurie tokiose situacijose yra būtini. Vyksta preventiniai darbai ir mūsų saugumo stiprinimo priemonės pritaikytos. Esminis dalykas – žmonėms panikuoti Lietuvoje jokio pagrindo nėra. Kaip mus informavo ir Valstybės saugumo departamentas (VSD), terorizmo tikimybės lygis šalyje nėra pakitęs, – naujienu agentūrai BNS sakė vidaus reikalų ministras Saulius Skvernelis. – Mūsų išorinių sienų apsauga tikrai pakankamai gerai užtikrinama, todėl kažkokių ypatingų priemonių nėra reikalo imtis. Kalbant apie vidinę ES sieną su Lenkija ir Latvija, čia vėlgi pasieniečiai turi specialių priemonių planą ir pagal atitinkamus rizikos faktorius šios sienos kontrolė yra sustiprinta.“

Lietuvos valdžia ėmė svarstyti, kaip padidinti šalies saugumą – siūlyta įkurti Krizių valdymo centrą, kuris leistų greičiau reaguoti į teroro aktus, jei tokie įvyktų. VSD pareiškė, kad Lietuvoje esą apie 50 asmenų, kurie gali būti siejami su terorizmu, bet jie yra stebimi.

Tuo metu Mečys Laurinkus, buvęs VSD vadovas, „Lietuvos ryte“ nebuvo

taip įsitikinęs Lietuvos pasirengimu kovoti su teroristais. „Kraujuojantis Paryžius siunčia žinią ir Vilniui“. Taip pavadintame komentare autorius rašė: „Arba Europa imsis tikrų veiksmų, arba skėsčiodama rankomis lauks kito, gal net baisesnio, įvykio. Kas atmes, kad ateityje teroristai nenusitaikys ir į Lietuvą? (...) Lietuvos užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius pareiškė, kad po kruvinos orgijos Paryžiuje į terorizmo grėsmę reikia žiūrėti rimčiau. Teisingas ir drauge keistas pasakymas.

Ar tūkstančiai ankstesnių terorizmo aukų dar nebuvo pamatas rimtam žiūrėjimui? (...)“

Visa Europa kalba apie karą tiesiogine šio žodžio reikšme, o Lietuvoje iš aukštų tribūnų raminama, kad didesnio terorizmo pavojaus mūsų valstybėje nėra ir kelti grėsmės lygį nėra jokio reikalo. Žinoma, visų valstybių vadovų pareiga yra raminti gyventojus ir nekelti panikos. Bet atviras žiūrėjimas į pasikeitusią situaciją nieko bendra su panika neturi.

ES nuolat naudoja patirtimi paremtą grėsmių lygio nustatymo metodiką ir iš to sprendžia, kiek reikia dėmesio ir lėšų. Tačiau dabartiniame pasaulyje pavojaus lygis gali nuo nulio iki aukščiausio pasikeisti per vieną naktį. (...) Po 2001 m. rugsėjo 11-osios Lietuva VSD pajėgomis pradėjo ugdyti darbuotojus, visapusiškai besigilinančius į kovos su terorizmu problemas. Tačiau po 2008 m. Lietuvos politikai pradėjo įtikinėti visuomenę, kad jokios tarptautinio terorizmo grėsmės nėra – tegu profesionalai ieškosi kitų darbų.

Dabar situacija yra trejopa: politikams vis dar neaišku, ar tokia grėsmė yra, VSD vadovas Darius Jauniškis atkūrinėja kovos su terorizmu padalinį,

savo dalį šioje kovoje nori turėti ir Vidaus reikalų ministerija.

Kas visa tai koordinuoja ir kas yra svarbiausias – kol kas migla.“

Lietuviai dar iki įvykių Paryžiuje mažai palaikė šalies įsipareigojimą priimti virš tūkstančio pabėgėlių iš kariaujančių šalių. Po teroro aktų tam pritariančių lietuvių, be abejo, dar sumažėjo. Komentaruose skaitytojai dar griežčiau pasisakė prieš pabėgėlius. Apie tai portale 15min.lt publikuotame komentare „Niekas nenorėjo mirti“ rašė ir Vytautas Radzevičius: „Sunku įsivaizduoti, kas vyksta savižudžio ar tuoj lavonu virsiančio žudiko galvoje, kai jis paleidžia detonatorių ar nuspaudžia kalašnikovo gaiduką. Jie apsėsti ir nuo jų bei jų organizacijos reikia gintis. Žodžiai ir įtikinėjimai nepadės. Kaip ir atviros Europos sienos. Dabar mes negalime būti atviri, nes mums viešai peiliu bado širdį. Mes visi norime gyventi, o ne gulėti ištaškyti ant šaligatvio prie kavinės durų.“

Tuo metu politikai ramino piliečius ir atkakliai kartojo, kad „nereikia manyti, jog kiekvienas musulmonas žudikas“ arba, kaip premjeras Algirdas Butkevičius teigė LRT radijui, „kol kas pabėgėlių perkėlimo programa, tokia, kokia suplanuota, turėtų būti vykdoma. Tačiau noriu užtikrinti ir nuraminti, kad į Lietuvą perkeliama asmenys bus griežtai tikrinami ir įleidžiami tik tie, kurie neturės nė menkiausio neaiškumų savo gyvenimo istorijoje ar dokumentuose, į Lietuvą bus perkeliamos tik karo pabėgėlių statusą turinčios šeimos, ir bus vykdoma griežta perkeliama asmenų patikra ir kontrolė“.

Kitas „ginkluotas“ nekasdienis įvykis, sukėlęs abejonių, ar tikrai mūsų

šalis pasirengusi rimtiems iššūkiams – Vilniuje surakintas narkomanas sugebėjo pabėgti iš policijos automobilio kartu su vienu iš policininkų automatu „Kalašnikov“. Kad tai neeilinis atsitikimas, patvirtina skaičiai: bėglio penkias valandas su sraigtasparniu ieškojo trys tūkstančiai policininkų. Buvo tikrinami automobiliai, autobusai, visos įtartinios vietos, kur jis galėjo slėptis. O po laimingai pasibaigusiu gaudynių už „žemą politinį lygį“ sulaukęs kritikos iš Dalios Grybauskaitės ir Seimo pirmininkės Loretos Graužinienės, atsistatydinimo pareiškimą parašė ministras S. Skvernelis.

„Sprogimai Paryžiuje – kalašnikovas Vilniaus troleibuse“, – portale delfi.lt apie šį idiotišką kriminalinį įvykį rašė Ramūnas Bogdanas. „Šįkart grandinė visai trumpa: Paryžiuje įvyksta keli koordinuoti teroro aktai, kaip atsakas į tai Lietuvos policininkams išduodami automatiniai ginklai, kaip to pasekmė – atsidūrėme per plauką nuo kraujo Vilniuje. Tiki, kad politika nuobodu, nebalsuoji, kalbas apie terorizmą laikai dar vienu politikavimu, o tada politika ateina į tavo gyvenimą kulkos pavidalu ir jį nutraukia. (...) Dejuojama, kad policijai trūksta ginklų, bet net su tais, kuriuos turi, pasirodo, nemokama elgtis. Tačiau norima dar, ir naujesnių. Panašu į vaikus, kurių mąstymo erdvė mažesnė už jų automobilių variklių tūrį ir kurie nori dar ir dar galingiau, iki sustoja autobusų stotelėje, sutraiškę būrį žmonių. (...) Kaip skelbiama, bėglys nekliudomai įėjo į namą, kur vėliau buvo suimtas, nors prieigose jo tykojo policija. Tai jau ne ginklų, o atsakingumo stoka. Galbūt vyrai pasakojosi anekdotus ir taip smagiai juokėsi, kad pro ašaras nepamatė vidun prasmunkančio nusikaltėlio. O šis, beje, galėjo būti ginkluotas – dar niekas nežinojo, jog ginklą jis jau išmetęs. Su ginkluotu ir užspeistu nestabilios psichikos nusikaltėliu grėstų drama Pelesos gatvėje. Tačiau Vilnius buvo po laiminga žvaigžde, ir niekas nenukentėjo.

Įskaitant ir patį nusikaltėlį.“

„Įbaugintiems Lietuvos piliečiams kilo daug logiškų klausimų. Ar mūsų policija moka naudotis ginklais? Ar patroliai žino, kad nereikėtų palikti ginklo mašinoje, kurioje sėdi sulaikytasis? Jei trys tūkstančiai pareigūnų penkias valandas ieško bėglio, kas nutiktų, jei tai būtų ne sutrikusios psichikos jaunuolis, o gerai suplanuota teroristų ataka? Arba kitokia didelė nelaimė? Ir vėl mums pasisėkė. Lietuvoje – dar vienos pratybos, šįkart labiau tikroviškos, su realiu nusikaltėliu ir ginklu. Tačiau paradoksas – ši tragikomiška situacija nuleido kažkiek išpuolių ir juos sekusių grasinimų“, – portale lrytas.lt, straipsnyje „Molotkovo ir Kalašnikovo žinia Lietuvai“, rašė Liudas Dapkus.

„Molotkovą – į kalėjimą? O gal geriau valstybinį apdovanojimą?“ – kandžiai delfi.lt apie nekasdienišką istoriją rašė Andrius Tapinas. „Nelegaliuose autoservisuose dažniausiai BMW automobilius (tiksliai citata iš portalų žinučių) remontuojantį Igorį Molotkovą reikėtų ne sodinti į kalėjimą, o pristatyti valstybiniam apdovanojimui už pilietinę poziciją taupant valstybės lėšas. Norėdami išsiaiškinti, kokia mūsų policijos parengtis, reagavimas į krizę ir komunikaciniai gebėjimai, turbūt būtume kūrę darbo grupes, vykdę šimtą tūkstantinius tyrimus, mokymus su užsienio ekspertais, diskusijas Seimo Konstitucijos salėje ir dar neaišku, ar kažką būtume sužinoję. O Molotkovo dėka sužinojome. (...) Net ir geriausiose teisėsaugos struktūrose, net ir elitiniai JAV padaliniai daro klaidų, net ir išgirtieji, puikiai apmokami ir nuo ryto iki vakaro besitreneriuojantys šveicarų gvardiečiai daro klaidų. Tikimybių teorija negailestinga. Ir faktas, kad pervargę, menkai apmokami, pasibaigus kurui negalintys pasivyti pažeidėjų, streso kamuojami, savo motyvacijos ieškantys ir neretai nerandantys, valdžios pastumdėliais virtę pareigūnai tokia

didelę klaidą padarė tik dabar, rodo, kad mums dar labai pasisėkė.“

Kaip jau minėta, po dviejų aukščiausias pareigas užimančių moterų kritikos pareiškė atsistatydinantis S. Skvernelis. Tiesa, premjeras A. Butkevičius sakė dar kalbėsiąs su pareigūnu, nes jį vertinantis kaip gerą ministrą, ir darysiąs viską, kad pastarasis liktų poste.

Kaip vėliau paaikšėjo, S. Skvernelį labai palaiko ir visuomenė, ir policija. Internetė paskelbta peticija, remianti vidaus reikalų ministrą. O pats ministras kalbėdamas apie žmonių palaikymą „Lietuvos ryto“ televizijos laidoje teigė, jog laiškus skaitęs su ašaromis.

Palaikymą ministru ir sarkazmo kupiną kritiką Seimo pirmininkei bei prezidentei delfi.lt išreiškė Rimvydas Valatka komentare „Aukštas politinis lygis – spardyti S. Skvernelį už parankės su L. Graužiniene“. „Traukiassi ne iš mažo miestelio prezidentės prieš S. Skvernelio valią atsitemptas policijos generalinis komisaras, ne rajono komisaras, o vienintelis šios Vyriausybės ministras su pautais, kaip pasakytų amerikoniai. Užtat kiek džiaugsmo prezidentei, kuri niekaip negalėjo S. Skverneliui atleisti už tai, kad tas taip ir nesuprato, jog vienintelis šaudymo specialistas, žinantis, kaip pasienietis turėtų šaudyti, yra iš S. Daukanto rūmų. Žodžiu, prezidentei Dievas atsiuntė karvelį – pavepusį Švenčionių policininką ir miklų narkomaną. S. Skvernelis atsistatydino. Iš pasitenkinimo burbuliuojant L. Graužinienei, kuri, kad būtų tvirčiau, kažką dar pakriuksėjo apie ministro rinkimų kampaniją. (...) Net dalis kritiškiau mąstančių D. Grybauskaitės choristų, regis, šįkart suvokė, kad Lietuva prarado geriausią šio kabineto ministrą. Prarado tuo metu, kai tokio ypač reikia. Pabėgėlių priėmimo ir teroro grėsmės akivaizdoje Vidaus reikalų ministerijoje reikia žmogaus, galinčio priimti sprendimus, o ne eilinio barakauskio, nudailintu balseliu raportuojančio 2G – dviem saulėms, šalies vadovėms.“